

Evaluering av ordningen med øremerkede stimuleringstilskudd til kulturskoler/kulturtilbud

Rapport 2012 - 12

Evaluering av ordningen med øremerkede stimuleringsstilskudd til kulturskoler/kulturtilbud

Utarbeidet for Utdanningsdirektoratet

Forord

Utdanningsdirektoratet ga Econ Pöyry i oppdrag å evaluere ordningen med øremerkede stimuleringskudd til kulturskoler/kulturtilbud. Proba Samfunnsanalyse overtok oppdraget ved årsskiftet 2011/2012.

Trude Thorbjørnsrud har vært prosjektleder, med Pia Dybvik Staalesen som prosjektmedarbeider. Helene Berg har vært kvalitetssikrer.

Oslo, desember 2012 Proba Samfunnsanalyse

Innhold:

SAMMENDRAG OG KONKLUSJONER.....	1
1 INNLEDNING.....	5
1.1 Problemstillinger i evalueringen.....	5
1.2 Metodisk tilnærming.....	6
1.2.1 Innledende intervjuer.....	7
1.2.2 Casestudier av utvalgte prosjekter av nasjonal interesse.....	7
1.3 Bakgrunn for ordningen med stimuleringsstipend - kulturskolenes tilbud og finansiering.....	8
2 EVALUERING AV SØKNADSPROSEDYRER.....	11
2.1 Respondenter og svarprosent.....	11
2.1.1 Bakgrunnsinformasjon om søkerne.....	11
2.1.2 Om prosjektene.....	12
2.1.3 Søknadsprosedyrer.....	17
2.1.4 Tilskuddets betydning.....	22
3 DE NASJONALE PROSJEKTENE.....	25
3.1 Beskrivelser av prosjektene.....	25
3.1.1 Filmadeus – fra idé til produksjon. Elverum kulturskole.....	27
3.1.2 Multimedialt undervisningsverktøy for flerkulturell formidling i skolens læringsplattform - Kor Arti'.....	28
3.1.3 Teaterfabrikken - Larvik kulturskole.....	29
3.1.4 Kulturskolen som internasjonalt kultursenter ved Ås kulturskole.....	30
3.1.5 Gratis kulturfagprosjekt til elever på 2. trinn og tverrfaglige kulturskolegrupper i SFO-tiden i Bergen.....	31
3.1.6 Sceneteknisk opplæring ved Kristiansand kulturskole.....	34
3.1.7 Utvikling av skrivekunst i Stavangerregionen gjennom skrivekonkurranse ved kulturskolen i Sandnes.....	36
3.1.8 Kulturlauget – den kulturaktive eleven. Kulturskolerådet i Møre og Romsdal.....	37
3.1.9 Kulturell samhandling for alle i SFO ved Skien kulturskole.....	39
3.1.10 Talentlab'en på Ørland kulturskole.....	40
3.1.11 Teknologi og formidling ved Time kulturskole.....	41
3.1.12 WOW – et samarbeidsprosjekt mellom kulturskole og SFO på Nesodden.....	42
3.2 Drøfting av erfaringer fra de nasjonale prosjektene.....	43
4 STIMULERINGSTILSKUDDETS BETYDNING OG ROLLE.....	49
5 REFERANSER - INFORMANTER.....	54

- Proba samfunnsanalyse -

Evaluering av ordningen med øremerkede stimuleringskudd til kulturskoler/kulturtilbud

Sammendrag og konklusjoner

Resymé

På oppdrag fra Utdanningsdirektoratet har vi gjennomført en evaluering av ordningen med øremerkede stimuleringsstipend til kulturskoler/kulturtilbud. Evalueringen viser at søkerne har fått god informasjon om ordningen, og at prosjektene det søkes midler til er i tråd med kriteriene for ordningen. Stimuleringsstipendet bidrar til utvikling av nye prosjekter. Alle de nasjonale prosjektene vi har kartlagt har overføringsverdi. Et flertall av søkerne ønsker at midlene ble tildelt tidligere på året, det hadde gjort det enklere å planlegge prosjekter i samarbeid med andre aktører. Mange av søkerne mener dessuten at tildeling av midler for kun ett år av gangen er for kort tid til å utvikle prosjekter og gir for lite forutsigbarhet for kulturskolene.

Bakgrunn

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet fordeler Utdanningsdirektoratet stimuleringsstipend til kommunale kulturskoler og andre som gir et kulturtilbud til barn og unge. Et overordnet mål med stipendordningen er å gi et mangfoldig kulturtilbud til flere elever. Ordningen skal bidra til å utvikle ny aktivitet og skape nye modeller for samarbeid og organisering.

I 2010 og 2011 ble det bevilget om lag 40 millioner kroner for hvert av årene. Midlene ble fordelt mellom det som betegnes som modellforsøk og utviklingsforsøk. Modellforsøkene skal legges til rette for et mangfoldig tilbud for elever på 1. – 4. trinn innenfor rammene av en helhetlig skoledag. Utviklingsprosjektene skal bidra til kvalitetsutvikling av kulturtilbudet/kulturskoletilbudet til barn og unge i hele grunnskoleopplæringen.

I 2010 var det 429 søkere på stimuleringsstipendet, og 202 ble tildelt midler. I 2011 var det 352 søkere og 210 som fikk innvilget midler.

13 av de prosjektene som ble innvilget støtte i 2010 ble definert å være av nasjonal interesse. Ut fra søknaden ble disse ansett for å ha nasjonal overføringsverdi. Disse prosjektene skulle få en særskilt oppfølging fra Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (NKK).

Utdanningsdirektoratet ga våren 2011 Econ Pöyry i oppdrag å evaluere ordningen med øremerkede stimuleringsstipend. Oppdraget ble overført til Proba samfunnsanalyse ved årsskiftet 2011/2012.

Problemstilling

Evalueringen har to hovedtema, det ene er å vurdere hvordan søknadsprosedyrene fungerer, og det andre er å vurdere de utvalgte prosjektene av nasjonal interesse. Vi har blant annet kartlagt hvordan informasjonen om ordningen ble fanget opp av søkerne, hvordan utfyllingen av skjema fungerte, og hvordan tidsfrister og rapporteringskrav fungerte. Videre har vi kartlagt hvilke prosjekter det er søkt midler til, hvilken betydning stimuleringsstipendet har, og om prosjektene det søkes midler til samsvarer med den type prosjekter man har ønsket å stimulere til. Når det gjelder de nasjonale prosjektene har vi beskrevet mål, målgrupper, innhold/aktiviteter og organisering for alle prosjektene. Deretter har vi gjort en vurdering av hvordan prosjektene og stipendet fungerer, basert på informasjon og tilbakemeldinger fra de ansvarlige for prosjektene og samarbeidspartnere.

Evalueringen er basert på innledende intervjuer, casestudier, og to spørreundersøkelser. For å vurdere søknadsprosedyrer for stimuleringsstipendet og kartlegge hva slags prosjekter det blir søkt om, har vi gjennomført to runder med spørreundersøkelser til alle som har søkt om midler, henholdsvis i 2010 og 2011. Når det gjelder de nasjonale prosjektene har vi intervjuet de ansvarlige for alle prosjektene og besøkt fem av dem. I tillegg har vi satt oss inn i søknader og rapportering fra prosjektene.

Konklusjoner

Kjennetegn ved søkerne, søknadsprosessen og prosjektene

Majoriteten av søknadene kommer fra kulturskoler. De øvrige søkerne kommer ofte fra andre deler av kommunen eller fra frivillige organisasjoner, korps, dansegrupper eller lignende. Dessuten har Norsk Kulturskoleråd sentralt og regionalt søkt midler til noen prosjekter.

Prosjektene det søkes midler til gjennom ordningen har stor bredde med hensyn til faglig innhold og målgrupper. Det er flere som søker midler til utviklingsprosjekter enn til modellforsøk, og andelen utviklingsprosjekter har vært økende fra 2010 til 2011.

Økt rekruttering og utprøving av nye uttrykk er mål som gjelder for flest av prosjektene. Musikk er det kunstfaget som er representert i flest prosjekter, men også dans, teater og visuelle kunstfag er representert i mange av prosjektene. De fleste søkerne vurderer eget prosjekt til å være nyskapende. Begrunnelsen er at de har nye målgrupper, nye uttrykk, nye samarbeidsformer eller tar i bruk ny teknologi. I svært mange av prosjektene det er søkt midler til samarbeides det med andre aktører. Grunnskolen er den aktøren det samarbeides mest med, deretter kommer SFO. Målgruppene er brede, og prosjektene i 2011 favner videre enn prosjektene i 2010. Elever i 1.-4. trinn er inkludert i målgruppa for svært mange av prosjektene. Undersøkelsene viser at søknadene er i tråd med kriteriene for ordningen. Det tyder på at informasjonen om krav til søknad og bruk av midler har vært god.

De fleste søkerne synes at søknadsskjemaet med veiledning er greit å forstå og at de har hatt nok informasjon til å fylle det ut. Det var en noe høyere andel i 2011 enn i 2010 som synes søknadsskjemaet fungerte greit. Litt over halvparten av søkerne synes imidlertid at skjemaet er omstendelig å fylle ut. En del synes at spørreskjemaet inneholder unødvendige gjentakelser. De fleste, og en noe høyere andel i 2011 enn i 2010, synes at den tekniske utformingen av skjemaet fungerte bra. En viktig grunn er at færre i 2011 hadde problemer med å mellomlagre skjemaet underveis.

Om lag to av tre søkere ønsker at tildelingen av midlene burde kommet tidligere på året. Det gjelder både for 2011 og 2010, selv om tildelingen kom i august 2011 mot november 2010. En høyere andel av respondentene oppfatter rapporteringskravene som rimelige i 2011 enn i 2010, 61 prosent mot 45 prosent. På spørsmål om hva som kunne gjort utfyllingen enklere, svarer en del at det er unødvendige gjentakelser av samme spørsmål, andre svarer at det er behov for mer plass til tekst, og noen svarer at retningslinjene er for stramme. I tillegg er det både i 2011 og 2010 en del som synes det burde være enklere å mellomlagre.

Stimuleringsstøttens betydning

Over 80 prosent av søkerne mener at stimuleringsstøtten har avgjørende betydning for at de kan prøve ut nye prosjekter.

Relativt mange søkere får mindre enn de søker om gjennom stimuleringsstøtten. De resterende kostnadene blir først og fremst dekket gjennom kulturskolens midler eller via andre kommunale midler. Majoriteten oppgir dessuten at prosjektet ble gjennomført i mindre skala enn planlagt fordi de fikk mindre midler enn de hadde søkt om.

Kjennetegn ved de nasjonale prosjektene

De nasjonale prosjektene vi har sett på er de som ble valgt ut som nasjonale prosjekter i 2010. Prosjektene ble innvilget støtte for ett år, men flere av prosjektene ble videreført og fikk støtte etter søknad også i 2011.

De 12 iverksatte prosjektene er svært forskjellige både når det gjelder innhold, målgrupper og til dels samarbeidspartnere. De er også svært forskjellige når det gjelder omfang og hvor stort budsjett de har. Vi mener at alle prosjektene er interessante og har overføringsverdi til andre.

I tråd med målene for stimuleringsstøtten er det to hovedgrupper blant de nasjonale prosjektene. En gruppe prosjekter ønsker å nå grupper som ellers ikke ville oppsøkt

kulturskolen, og har tilpasset aktiviteter og arbeidsform til dette målet. En annen gruppe prosjekter ønsker å prøve ut nye aktiviteter og fag i kulturskolen, og kan på den måten nå ut til flere enn tidligere.

Alle de nasjonale prosjektene synes å ha viktige elementer av nyskaping i seg. De ansvarlige for de ulike prosjektene understreker at de med stimuleringsstipendet kunne prøve ut ideer som lå utenfor kulturskolens mulighetsrom tidligere. Erfaringene både fra de som jobber med prosjektet og samarbeidspartnere er at prosjektene skaper engasjement og gir stor glede blant deltakerne.

Samarbeid med skole eller SFO er ett av målene med stimuleringsstipendet, og bare tre av de nasjonale prosjektene har *ikke* noen form for samarbeid med skole eller SFO. De fleste av prosjektene har hatt gode erfaringer fra samarbeidet med skolene, men flere av prosjektene har erfart at skolesamarbeidet er svært avhengig av tilpasninger og initiativ fra kulturskolen. Det har vært utfordringer knyttet til å markedsføre prosjektene hos skolene og å få prosjektene til å passe inn i skolens semester og timeplaner. Dette forsterkes av at skolene allerede har lagt planer for hele semesteret når kulturskolene blir tildelt prosjektmidler. Det er en fordel å ha samarbeidet godt forankret hos skolens ledelse og samarbeidet er avhengig av at skolens lærere aktivt ønsker å bruke tid på et slikt samarbeid. Samarbeidet med SFO har gitt elevene som har deltatt gode tilbud, og elevene har hatt mye glede av kulturaktivitetene. Erfaringene fra SFO-samarbeidet er likevel noe delte. Noen har erfart at det ikke er blitt tilrettelagt i tilstrekkelig grad fra SFO sin side, og at det kan være vanskelig å få tilstrekkelig forankring for aktivitetene hos SFO-leder og ansatte.

Erfaringen er at god planlegging og tett dialog med samarbeidspartnere er vesentlig for å lykkes med prosjektene. Samtidig er det viktig å vise fleksibilitet og tilpasse prosjektet til målgruppa og de utfordringer som kan oppstå underveis. I mange av prosjektene avhenger også suksessen av de involvertes personlige engasjement. Kulturskolene må våge å satse utenfor kjernevirksomheten og ha tro på det gir noe igjen til kulturskolen. Mange av prosjektene har hatt betydning for lokalmiljøet ved at mange av kommunens innbyggere har fått innsikt i hvilke aktiviteter kulturskolen har.

Med unntak av ett av prosjektene som har alle landets skoler som målgruppe, kan alle prosjektene i prinsippet overføres til andre kulturskoler/kommuner. Det varierer hvor aktive kulturskolene selv har vært for å overføre prosjektene til andre kulturskoler. Samtlige prosjekter var positive til å drive med erfaringsdeling hvis det ble aktuelt. Flere påpekte imidlertid at erfaringsspredning ikke ligger i mandatet til de nasjonale prosjektene.

Alle prosjektene vi var i kontakt med var opptatt av mulighetene for videreføring av prosjektet. Det er store utfordringer knyttet til å videreføre prosjektene uten å få tilført ekstra midler. Derfor vil det sannsynligvis variere i hvor stor grad kulturskolene greier å gjøre bruk av og integrere den kompetansen som er opparbeidet i prosjektperioden i ordinær drift av kulturskolen.

Stimuleringsstipendets rolle i finansiering av kulturskoleaktiviteter

Det er mange søkere til stimuleringsmidlene, noe som indikerer at det er et stort potensial og stor interesse for å drive utviklingsprosjekter i kulturskolene. I prosjektene uttrykkes det også at kulturskolene er avhengig av stimuleringsmidler for å utvikle nye prosjekter, og at midlene fører til større mangfold av aktiviteter.

Samtidig opplever mange at stimuleringsstipendet ikke svarer på de grunnleggende utfordringene som kulturskolene har. Mange kulturskoler strever med å finansiere ordinær drift, de opplever ofte at kommuneøkonomien er trang og de har lange ventelister med elever som ønsker å delta på ulike undervisningstilbud. Det er behov for stimuleringsstipend, men det er også behov for øremerkede stipend til drift.

Flere informanter understreker at prosjekter rettet mot grunnskolen eller som på andre måter når større grupper barn og unge skaper økt interesse for kulturskolen og som en konsekvens lengre ventelister.

Flere nevner også at kriteriene for å få stimuleringsmidler burde vært videre og at midlene i større grad kunne brukes slik kulturskolene selv ønsker det. Flere er kritiske til at tilskuddsordningen i så stor grad er rettet mot å øke samarbeidet med SFO og skolen, blant annet fordi kulturskolen har andre områder som også trenger å utvikles, og fordi man ikke nødvendigvis treffer de gruppene der deltakelse i kulturskolens aktiviteter er lav, gjennom SFO samarbeid.

Mange opplever at det blir for lite forutsigbarhet med prosjektmidler, og at ett år er for kort tid for å gjennomføre utviklingsprosjekter.

Konklusjon:

- Søkerne på stimuleringsstilskudd har fått god informasjon om ordningen.
- Søknadsskjema med veiledning er greit å forstå, men mange av søkerne mener det burde forenkles.
- Stimuleringsstilskuddet bidrar til utvikling av nye prosjekter.
- Mange av prosjektene omfatter samarbeid med andre aktører, særlig skole og SFO.
- Dersom midlene hadde blitt tildelt tidligere på året hadde det vært lettere for søkerne å planlegge, særlig samarbeid med skolene.
- Å tildele utviklingsmidler for ett år er kort tid. Det fører til uforutsigbarhet og det er vanskelig å overføre prosjektene til drift.
- Alle de nasjonale prosjektene har overføringsverdi.
- God planlegging og tett dialog med samarbeidspartnere er viktig for å lykkes med prosjekter som involverer flere aktører.
- Stimuleringsstilskudd er bra for nye prosjekter, men svarer ikke på de utfordringene kulturskolene har med hensyn til drift, trang kommuneøkonomi og ventelister.

1 Innledning

I Prp. 1 S (2009-2010) foreslo regjeringen å opprette et øremerket stimuleringsstilskudd til kulturskoler som en del av Kulturloftet II. I Kulturloftet II står det følgende:

”Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud til rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsstilskudd og en solid kommuneøkonomi. Utviklingen av et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utredes. Det skal være rom for lokal organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen og for talentutvikling.”

Som følge av dette forslaget har Kunnskapsdepartementet gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å fordele stimuleringsstilskudd til kommunale kulturskoler og andre som gir et kulturtilbud til barn og unge. Kunnskapsdepartementets føringer for tilskuddsordningen presiserer målene med tilskuddsordningen, hvordan midlene skal fordeles, hvem som skal være mottakere av tilskudd, og hvilke krav som skal settes til mottakerne. Både kommuner, aktuelle organisasjoner og institusjoner kan søke midler til utvikling av prosjekter. Et overordnet mål med tilskuddsordningen er å gi et mangfoldig kulturtilbud til flere elever. Tilskuddsordningen skal bidra til å utvikle ny aktivitet og å skape nye modeller for samarbeid og organisering.

Mottakerne av stimuleringsstilskuddet må ha forankring hos målgruppene og det er krav om kommunal/lokal medfinansiering. Mottakerne skal ha en plan for videreføring og spredning av erfaringer og det skal rapporteres om bruk av midlene. Utdanningsdirektoratet har ansvar for at midlene kunngjøres på en måte som når aktuelle søkere, og kunngjøringen skal inneholde informasjon om krav til søknad og bruk av midler.

I 2010 og 2011 var det bevilget om lag 40 millioner kroner til stimuleringsstilskudd for hvert av årene. Midlene ble fordelt mellom det som betegnes som modellforsøk og utviklingsforsøk. Modellforsøkene skal legge til rette for et mangfoldig kulturtilbud/kulturskoletilbud for elever på 1. – 4. trinn innenfor rammene av en helhetlig skoledag. Utviklingsprosjektene skal medvirke til kvalitetsutvikling av kulturtilbudet/kulturskoletilbudet til barn og unge i hele grunnopplæringen. Det skal oppfordres til interkommunale samarbeidsprosjekter.

I 2010 var det 429 søkere på stimuleringsstilskuddet, og 202 fikk innvilget søknad om midler. I 2011 var det 352 søkere og 210 som fikk innvilget midler.

13 av de prosjektene som ble innvilget støtte i 2010 ble definert til å være av nasjonal interesse. Dette er prosjekter som ut fra søknadene ble betraktet som spesielt interessante og for å ha nasjonal overføringsverdi. Disse 13 prosjektene skulle få en særskilt oppfølging fra Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen. Av de opprinnelige 13 prosjektene var det ett som ikke blitt iverksatt. Det er derfor i praksis 12 prosjekter som har hatt status som nasjonale prosjekter.

Utdanningsdirektoratet ga våren 2011 Egon Pöyry i oppdrag å evaluere ordningen med stimuleringsstilskudd. Oppdraget ble overført til Proba Samfunnsanalyse ved årsskiftet 2011/2012.

1.1 Problemstillinger i evalueringen

Evalueringen har to hovedtemaer, det ene er å vurdere hvordan søknadsprosedyrene fungerer, og det andre er å vurdere nærmere de utvalgte prosjektene av nasjonal interesse.

Om søknadsprosedyrene

For å nå målene med tilskuddsordningen er det vesentlig at potensielle søkere får god informasjon og at søknadsprosedyrene er lett tilgjengelige og ikke for ressurskrevende. Det er viktig at prosedyrene er tilstrekkelig enkle for å unngå barrierer mot å søke, særlig med henblikk på at mange søkere søker om relativt beskjedne beløp. Vi har kartlagt:

- Hvordan informasjon om ordningen ble fanget opp av søkerne

- Hvordan søknadsskjemaet ble forstått
- Hvordan utfyllingen av skjema fungerte
- Hvordan tidsfristene fungerte
- Hvordan rapporteringskravene oppfattes

For å vurdere om prosjektene det søkes midler til samsvarer med den type prosjekter man har ønsket å stimulere, har vi sett på hvilke typer prosjekter det er søkt midler til og hvordan arbeidet med prosjektene er organisert. Vi har også undersøkt hvordan kostnadene dekkes inn i de tilfellene søkerne får mindre enn det de har søkt om. I tillegg har vi undersøkt søkerens vurdering av hvilken betydning stimuleringsmidlene har. Vi har kartlagt

- Hva slags prosjekter er det søkt midler til
- Hva var målene for prosjektene
- Hvilke målgrupper hadde prosjektene
- Hvem er involvert i prosjektene
- Hvem var involvert i søknadsforberedelsene
- Søknadssum i forhold til tildelte midler
- Hvilken betydning har tilskuddet for iverksettelse av prosjektene

Om utvalgte prosjekter av nasjonal interesse

Når det gjelder de nasjonale prosjektene er de av svært ulik karakter med hensyn til mål, målgruppe, tema og omfang. For de 13 utvalgte prosjektene er et overordnet spørsmål hvor vellykkede de er, og om det er elementer i prosjektene som har overføringsverdi til andre kommuner. Grad av vellykkethet må vurderes ut fra målene for prosjektet. Målene kan variere, det kan for eksempel være økt rekruttering, å gi tilpasset undervisning til ulike grupper, å etablere nye samarbeidsformer, å dekke fag/kunstformer som tidligere har vært lite dekket, økt kunstnerisk kvalitet og/eller utprøving av nye prosjekter. Vi har beskrevet mål, målgrupper, organisering og faglig innhold i alle prosjektene og gjort en vurdering av prosjektene basert på tilbakemeldinger fra de ansvarlige i prosjektene og samarbeidspartnere. Vi har vurdert:

- Hvor vellykkede oppfattes prosjektene å være?
- Er det samsvar mellom mål i prosjektsøknaden og oppnådde resultater?
- Hva har vært utfordringer i utformingen av prosjektet?
- Hvordan har samarbeidet med andre aktører fungert?
- Hvilken betydning har stimuleringsmidler?
- Hvilken betydning har oppfølging fra nasjonalt nivå?
- Hva har overføringsverdi til andre kommuner?

Vi har også sett på hvordan prosjektene blir oppfattet i lokalmiljøet. Vi har vurdert suksesskriterier og sett på om prosjektene bidrar til nyskaping, og hva som kreves for å lykkes med et godt samarbeid med andre aktører, særlig skole og SFO. I tillegg beskriver vi synspunkter blant kulturskolene på stimuleringsmidlers rolle og betydning i finansiering av kulturskoleaktiviteter.

1.2 Metodisk tilnærming

Evalueringen er basert på casestudier, intervjuer og to spørreundersøkelser.

1.2.1 Innledende intervjuer

Innledende intervjuer

Vi startet med å gjennomføre fire innledende intervjuer for å få best mulig forståelse av kulturskolenes situasjon og behov for stimuleringsstilskudd. Disse intervjuene ble gjennomført over telefon. Intervjuobjektene var ledere for tre kulturskoler som hadde fått støtte samt en prosjektleder fra kulturskolerådet i Møre og Romsdal. Kulturskolene hadde ulik størrelse og ulik geografisk plassering. Gjennom intervjuene fikk vi god kjennskap til hva slags prosjekter kulturskolene har søkt om støtte til. Målsettingene for, og innholdet i de prosjektene det var søkt støtte til var svært forskjellige. Informasjonen vi fikk gjennom disse intervjuene var grunnlag for utarbeiding av spørreskjema til alle som hadde søkt om stimuleringsstilskudd.

Spørreundersøkelse

For å undersøke hvordan søkerne opplever søknadsprosedyrene og hva slags prosjekter det søkes midler til, har vi sendt ut to spørreundersøkelser. Undersøkelsene ble sendt ut elektronisk til alle som søkte om stimuleringsmidler i 2010 og 2011.

Den første undersøkelsen ble gjennomført høsten 2011 og gikk til alle som søkte midler i 2010. Den andre undersøkelsen ble gjennomført høsten 2012 og gikk til alle som søkte om midler i 2011. Spørsmålene i undersøkelsene var i hovedsak relatert til søknadsprosedyren og hvilken type prosjekter det var søkt midler til. Vi stilte blant annet spørsmål om hvordan det elektroniske søknadsskjemaet fungerte, om søkerne hadde tilstrekkelig informasjon, om tidsfrist, om kravene til rapportering og hvilken betydning midlene har for igangsetting av prosjekter. Vi stilte også spørsmål om hva som var målene med prosjektet og hvilke aktører de samarbeidet med. De fleste av spørsmålene var utformet med forhåndsdefinerte svaralternativer som skulle krysses av. Enkelte spørsmål var utformet som utsagn som respondentene skulle velge mellom. Det var også enkelte åpne spørsmål der respondentene kunne kommentere fritt. Noen av spørsmålene bare til respondentene som kom fra kulturskoler.

Det ble gjort enkelte endringer i søknadsskjemaet fra 2010 til 2011. Vi har sammenlignet respondentenes erfaringer og synspunkter fra 2010 til 2011.

I gjennomføringen av undersøkelsene har vi brukt de elektroniske undersøkelsesverktøyene QuestBack og SurveyExact. Vi fikk e-postadresser fra Utdanningsdirektoratet til de som var oppført som kontaktpersoner i søknadene. Undersøkelsen til de som hadde søkt om stimuleringsstilskudd i 2010 hadde en svarprosent på 62 prosent, mens undersøkelsen til de som søkte om stimuleringsstilskudd i 2011 hadde en svarprosent på 70 prosent.

1.2.2 Casestudier av utvalgte prosjekter av nasjonal interesse

Om utvalgte prosjekter av nasjonal interesse

For å studere nærmere de 13 kulturskolene som i 2010 ble definert å være av særlig nasjonal interesse, betraktet vi disse som case for casestudier. Det vil si at vi har satt oss inn i søknader, rapporteringer og annen dokumentasjon fra prosjektene, og gjennomført intervjuer med representanter for prosjektene. Vi har vurdert om det er samsvar mellom prosjektbeskrivelser (mål) og oppnådd resultat (måloppnåelse), og om det er noen av modellene som peker seg ut som spesielt vellykkede og som har overføringsverdi til andre kommuner. Vi har også vurdert hvilken betydning det har at prosjektene har fått oppfølging fra Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen.

Vi startet med å gjennomgå prosjektbeskrivelser for alle de 13 prosjektene og deretter intervjuer prosjektleder (i enkelte tilfeller rektor ved kulturskolen) for de iverksatte prosjektene. I disse intervjuene stilte vi blant annet spørsmål om innhold, samarbeidspartnere, mål, erfaringer med

gjennomføringen så langt og videre planer. Vi diskuterte også prosjektene med representanten for Nasjonalt Senter for kunst og kultur i opplæringen som følger opp alle de nasjonale prosjektene. I undersøkelsen av prosjektene fikk vi informasjon om hvilke deltakere som er rekruttert til prosjektene, hvilke samarbeidspartnere som er involvert, hvilken metodikk som er brukt og hvilke resultater prosjektene har hatt, hvilke utfordringer de har møtt, hva som har ført til god måloppnåelse og hvilke forutsetninger som må være til stede for å lykkes. Vi spurte også om hvilken betydning stimuleringsstilskuddet har hatt for de ulike prosjektene.

Deretter valgte vi i samråd med oppdragsgiver ut fem prosjekter som vi besøkte. Vi tilbrakte en dag hvert sted og intervjuet prosjektleder, ledelse for kulturskolen, involverte lærere og samarbeidspartnere. Der det var mulig intervjuet vi også representanter for den sektoren i kommunen som har ansvar for kulturskoletilbudet. Der det passet har vi også vært med på/observert deler av aktivitetene og snakket litt med deltakerne. Prosjektene som ble valgt ut var relativt store prosjekter som involverte mange aktører. En grunn til at disse ble valgt var at utbyttet av et besøk ville være størst der hvor vi kunne intervju flere involverte.

Ved å gå grundig inn i enkelte prosjekter har vi kunnet beskrive hva som fører til god måloppnåelse og hvilke erfaringer som kan overføres til andre. Vi så også nærmere på hvilken betydning prosjektet har hatt for lokalsamfunnet.

De nasjonale prosjektene fikk tildelt midler i 2010. Planen vår var å intervju ansvarlig for alle prosjektene høsten 2011. Det var imidlertid flere av prosjektene som ikke var kommet ordentlig i gang, så vi utsatte intervjuene og gjennomførte disse i løpet av våren 2012. De fem prosjektene vi besøkte ble besøkt i august/september 2012.

1.3 Bakgrunn for ordningen med stimuleringsstilskudd - kulturskolenes tilbud og finansiering

Målsettingen med å opprette tilskuddsordningen med stimuleringsmidler har vært å stimulere kulturskoletilbud og andre relevante kulturtilbud fra kommuner, aktuelle organisasjoner og institusjoner. Majoriteten av søkerne om prosjektmidler er kulturskoler. Mange av søknadene som ikke kommer fra en kulturskole har basert prosjektet på et samarbeid med den kommunale kulturskolen.

Alle kommuner er lovpålagt å ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet for øvrig. Tilbudet kan opprettes i samarbeid med andre kommuner. Kulturskoletilbud i alle kommuner ble lovfestet i Opplæringsloven i 1997. Inntil da hadde 80 kommuner i Norge vært uten musikk- eller kulturskole. Kulturskolen skal gi opplæring i kunstfagene, det vil si musikk, dans, teater, visuelle kunstfag og skapende skriving. I dag er i overkant av 70 prosent av kulturskolenes aktiviteter musikktilbud.

De fleste kulturskolene er en del av oppvekst- eller skolesektoren i kommunen, men i en del kommuner er kulturskolen lagt til kultursektoren. Det skal være rom for ulik organisering, og det er et mål at utviklingen av mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utprøves. I dag har kulturskolene i mange kommuner deler av undervisningen organisert innenfor en utvidet skolehverdag.

Kulturskolenes mål er todelt. De skal både nå bredt ut til alle barn og unge som er interesserte, og de skal bidra til talentutvikling. Kulturskolen skal gi tilpasset undervisning til alle sine elever, fra de med psykisk eller fysisk behov for tilrettelegging til de med særlige faglige forutsetninger, det vil si de som kan bli framtidens profesjonelle utøvende og skapende musikere og kunstnere. Det er et eksplisitt mål å rekruttere flere elever med innvandrerbakgrunn. Det er ikke lovhjemmel i dag for å gi forskrift om innhold og omfang av kulturskolen.

Samtidig som kulturskolene har som mål at de skal rekruttere bredt og nå flere elever, har mange skoler utfordringer med ventelister og mangel på kvalifiserte lærere. Bred rekruttering kan også forhindres av krav til skolepenger.

Det er svært stor variasjon i kulturskolevirksomheten i kommunene, noe som blant annet har sammenheng med kommunens størrelse og geografiske tilhørighet. Variasjonene handler bl.a. om antall elever, tilgang på lærere, faglige tilbud, økonomiske og fysiske rammebetingelser, geografisk utstrekning og kommunikasjonsmuligheter og kommunesamarbeid/interkommunale ordninger. Forskjellene kommer også av ulike faglige prioriteringer fra skolenes side og for ulike økonomiske prioriteringer fra politisk hold i kommunene. Fastsetting av kriterier for kulturskoledriften er overlatt til den enkelte kommune. Ofte er det slik at andelen av barn og unge som deltar i et kulturskoletilbud er høyest i små kommuner. Det er dessuten dokumentert at det er store sosiale forskjeller i rekrutteringen til kulturskolen, med en klar overvekt av barn av foreldre med høy utdanning.

I perioden 1982-2003 ble det gitt en øremerket statsstøtte til kulturskolene etter bestemte kriterier. Det var også en øvre grense for foreldrebetaling. Fra 2004 ble statsstøtten innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. I en del kommuner førte det til en nedprioritering av satsingen på kulturskoler. Det medførte også at enkelte kommuner fastsatte en svært høy sats for foreldrebetaling, som igjen førte til store forskjeller i kulturskolenes tilbud på landsbasis og utelukket flere søkere av økonomiske årsaker (Kulturskoleutvalget, 2010¹).

I 2005 lanserte regjeringen Kulturløftet I i Soria Moria-erklæringen. Visjonen for kulturskolene var at alle barn skulle ha et tilbud om plass i kulturskolen til en rimelig pris (Regjeringserklæringen, 2005). Dette ble fulgt opp i Kulturløftet II (2009).

I oppfølgingen av Kulturløftet I utformet Kunnskapsdepartementet en strategi for *skapende læring*, *Strategi for kunst og kultur i opplæringen 2007-2010*. Kulturskolene er en viktig del av tiltakene i denne planen. *Skapende læring* omhandler 5 satsingsområder:

1. Utvikle og styrke kunstoffaglig kompetanse og kulturtilbudet i opplæringen i barnehage og grunnopplæring
2. Styrke formidlingskompetansen i kunst- og kulturfag i opplæringen
3. Utvikle varierte undervisningsformer og gode pedagogiske verktøy
4. Stimulere og dokumentere kunst- og kulturfaglig opplæring og utdanning
5. Gjøre sentrale deler av landets kulturarv og kulturelle uttrykk fra det flerkulturelle samfunnet tilgjengelig

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) som er tilknyttet Universitetet i Nordland ble etablert i 2007, og skal bidra til økt kvalitet i kunst- og kulturfagene i barnehagen og grunnopplæringen. KKS fikk i 2010 i oppdrag å bidra til arbeidet med tildeling av stimuleringstilskudd og har ansvar for å følge opp de nasjonale prosjektene samt bidra til å spre prosjektene nasjonalt.

Kunnskapsdepartementet oppnevnte i 2009 et utvalg (kulturskoleutvalget) som skulle se nærmere på kulturskoletilbudene i landets kommuner når det gjelder kvalitet, pris og tilgang. Utvalget skulle også vurdere mulig samarbeid mellom kulturskolen, grunnskolen og SFO, og komme med forslag til hvordan kulturskoleaktiviteter og andre kulturaktiviteter kan integreres bedre i skolehverdagen. Utvalget gjennomførte en kulturskoleundersøkelse som viste at 73 prosent av kulturskolene hadde et samarbeid med grunnskolene, mens 11 prosent hadde et samarbeid med SFO. Utvalget mente at den største utfordringen er mangelen på kombinerte stillinger som kan medvirke til samarbeid mellom kunstoffaglig opplæring i grunnskole, SFO, kulturskole, frivillige lag/foreninger med flere. Utvalget mente det burde vært lagt bedre til rette for å kombinere stillinger i kulturskolen med stillinger i skolen.

I de fleste stortingsmeldingene som omhandler skole, står det beskrevet hvor viktig skolen er som kulturbærer og kulturarena, og det vektlegges at kunst og kultur har en egenverdi og at

¹ Kulturskoleutvalget (2010) *Kulturskoleløfte. Kulturskole for alle*.

kunstfag derfor skal ha en sentral plass i skolen. Samtidig er det ifølge kulturskoleutvalget en utbredt oppfatning at kunstfagenes omfang i norsk skole er blitt svekket gjennom de ulike reformene som har vært iverksatt de senere år (Kulturskoleutvalget, 2010).

I Kulturløftet II sies det at kulturskolen skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi samtidig som man ønsker å utrede et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole. Stimuleringsmidlene skal være en øremerket støtteordning for å utvikle nye kulturskoletilbud. Dette kan eksempelvis være et forsøk med nye uttrykksformer, ny organisering av kulturaktiviteter og nye former for samarbeid med lokale kulturkrefter, samt lokale forsøk med kulturskoletilbud i SFO. Ulike modeller med og uten foreldrebetaling skal prøves ut.

Det legges til grunn at et samarbeid mellom kulturskole og SFO kan gi mange flere barn og unge et kulturskoletilbud og gi mer kvalitet i SFO. Det skal være rom for ulik organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen og for talentutvikling.

Stimuleringsstilskuddet skal bidra til en fornyet aktivitet i kommunene. I utlysningen av stimuleringsstilskuddet står det følgende: ”*Stimuleringsmidlene skal bidra til utvikling av et mer mangfoldig og kvalitativt bedre kulturtilbud til flere elever enn i dag, bidra til utvikling av elevenes kulturelle kompetanse for deltakelse i et multikulturelt samfunn gjennom erfaring med et bredt spekter av kulturelle uttrykksformer og legge til rette for bedre ressursutnyttelse innen dagens rammer*”

I budsjettet for 2012 foreslo regjeringen å innrette stimuleringsmidlene enda tydeligere mot målet om å styrke samarbeidet mellom kulturskole og grunnskole/SFO. Hoveddelen av midlene skulle gå til prosjekter med kombinerte stillinger mellom kulturskole og grunnskole/SFO. I budsjettforslaget for 2013 har regjeringen lagt opp til at kommunene skal gi et gratis kulturskoletilbud til alle skolene som ønsker det, i tilknytning til skole/SFO.

2 Evaluering av søknadsprosedyrer

For å vurdere søknadsprosedyrer for stimuleringsstilskuddet og kartlegge hva slags prosjekter det blir søkt om har vi gjennomført to runder med spørreundersøkelser. Den første ble gjennomført i september 2011, den andre i september 2012. Søknader om stimuleringsstilskudd hadde frist 15. september i 2010, og i 2011 var søknadsfristen 20. mai. I 2010 ble søknadene avgjort i november og i 2011 i august.

Spørsmålene i undersøkelsene var relatert til søknadsprosedyren og til type prosjekt det var søkt støtte til. Vi stilte spørsmål om erfaringer med søknadsprosedyren for ett prosjekt. I de tilfellene kontaktpersonen var kontakt for flere prosjekter, ble vedkommende bedt om å velge det prosjektet det var søkt om mest penger til, det vil som regel si det mest omfattende prosjektet.

2.1 Respondenter og svarprosent

Høsten 2011 og høsten 2012 sendte vi ut spørreundersøkelsen til alle som hadde søkt om stimuleringsstilskudd i henholdsvis 2010 og 2011. Det vil si at vi sendte ut undersøkelsen til alle som sto som kontaktperson for et prosjekt ved den institusjonen som hadde søkt om midler. Totalt var det 429 projektsøknader i 2010 og 352 i 2011. Totalt ble det søkt om 140 millioner kroner i 2010 og 160 millioner i 2011. Det var 47 prosent av søkerne som fikk midler i 2010, og om lag 60 prosent av søkerne som fikk tildelt midler i 2011.

Spørreundersøkelsen høsten 2011 ble sendt til 250 personer, undersøkelsen i 2012 ble sendt til 262 personer. Når undersøkelsen ble sendt til færre kontaktpersoner enn det var projektsøknader, har det sammenheng med at en del personer sto som kontakt for flere prosjekter.

I 2011 var det 158 av de 250 som ble tilsendt spørreskjemaet som svarte (søkt midler i 2010). Det tilsvarer en svarprosent på 63 prosent. I 2012 var det 184 av 262 som svarte (søkt midler i 2011). Det tilsvarer en svarprosent på 70 prosent. Blant respondentene har flertallet søkt om midler til kun ett prosjekt, både i 2010 og 2011 gjaldt det for ca 60 prosent av dem. Rundt 20 prosent søkte om midler til to prosjekter. Rundt 20 prosent søkte om midler til tre eller flere prosjekter. I 2011 var det om lag 27 prosent av de som hadde fått midler, som fikk midler til to eller flere prosjekter.

Av svarene ser vi at de som har fått tildelt midler er noe overrepresentert blant de som har svart på undersøkelsen. I spørreundersøkelsen fra 2011 (gjelder søknader fra 2010) er det 86 prosent av respondentene som fikk midler, og i spørreundersøkelsen i 2012 (gjelder søknader fra 2011) gjelder dette 73 prosent.

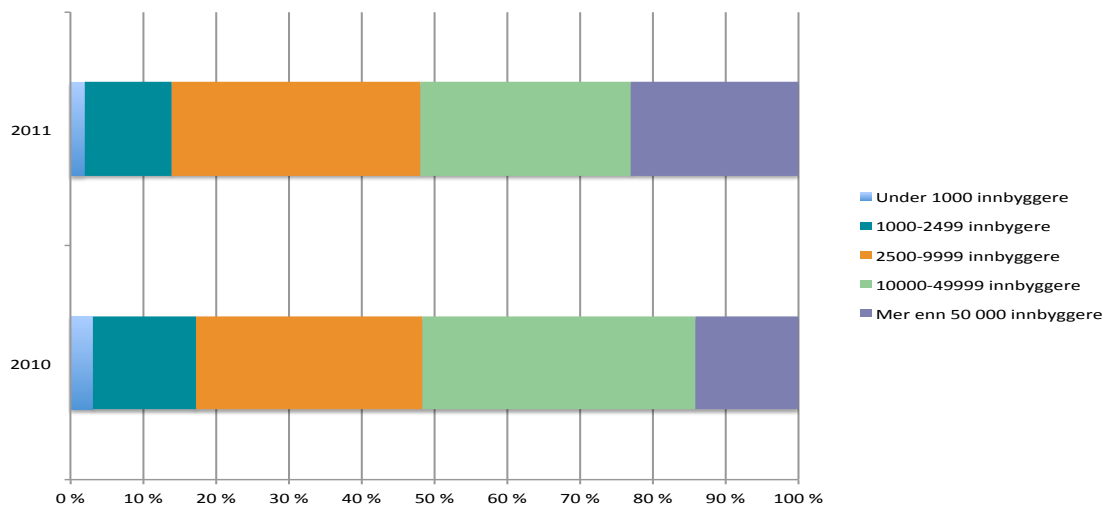
2.1.1 Bakgrunnsinformasjon om søkerne

Blant respondentene som svarte på spørsmål for 2010 var det 82 prosent som tilhørte en kulturskole, for 2011 gjaldt det 73 prosent. De øvrige søkerne kom ofte fra andre deler av kommunen eller fra frivillige organisasjoner, korps, dansegrupper el l. Enkelte søknader kom fra grunnskoler og fylkeskommuner. Dessuten har Norsk kulturskoleråd sentralt og regionalt søkt midler til noen prosjekter. Mange av søkerne som ikke var fra en kulturskole, søkte midler til prosjekter som involverte kulturskolen som samarbeidspartner.

I spørreundersøkelsene kartla vi hvor store kommunene søkerne tilhørte var. Både i 2010 og 2011 tilhørte nesten halvparten av søkerne (48 prosent) kommuner med under 10 000 innbyggere. I 2010 tilhørte 37 prosent av søkerne kommuner med mellom 10 og 50 000 innbyggere, mens 14 prosent tilhørte kommuner med mer enn 50 000 innbyggere. I 2011 var det 29 prosent av respondentene som tilhørte kommuner med mellom 10 000 og 50 000 innbyggere, mens 23 prosent tilhørte kommuner med mer enn 50 000 innbyggere. Figur 2.1 viser fordelingen av søkerne på kommunestørrelse. Fordelingen innebærer at små kommuner er noe underrepresentert blant søkerne. Det kan ha sammenheng med at kulturskoler i større kommuner

søker midler til flere prosjekter, og det kan ha sammenheng med at kulturskoler i mindre kommuner har et interkommunalt samarbeid med andre kulturskoler.

Figur 2.1 *Kommunestørrelse*

Kulturskolenes utfordringer

I spørreundersøkelsen spurte vi om hva som er de største utfordringene for den enkelte kulturskole. Svaralternativene var kostnader, ventelister, rekruttering og ”annet”. Kostnader og ventelister er det flest av respondentene opplever som utfordringer. Om lag 40 prosent sier at ventelister er den største utfordringen, mens i underkant av 30 prosent sier at kostnader er den største utfordringen. I underkant av 10 prosent opplever at rekruttering er den største utfordringen. Rekruttering er først og fremst en utfordring for små kommuner. Ingen av respondentene i kommuner med 10 000 eller flere innbyggere svarer at rekruttering er en utfordring. Ventelister er en utfordring for mange kommuner, men i særlig grad for større kommuner.

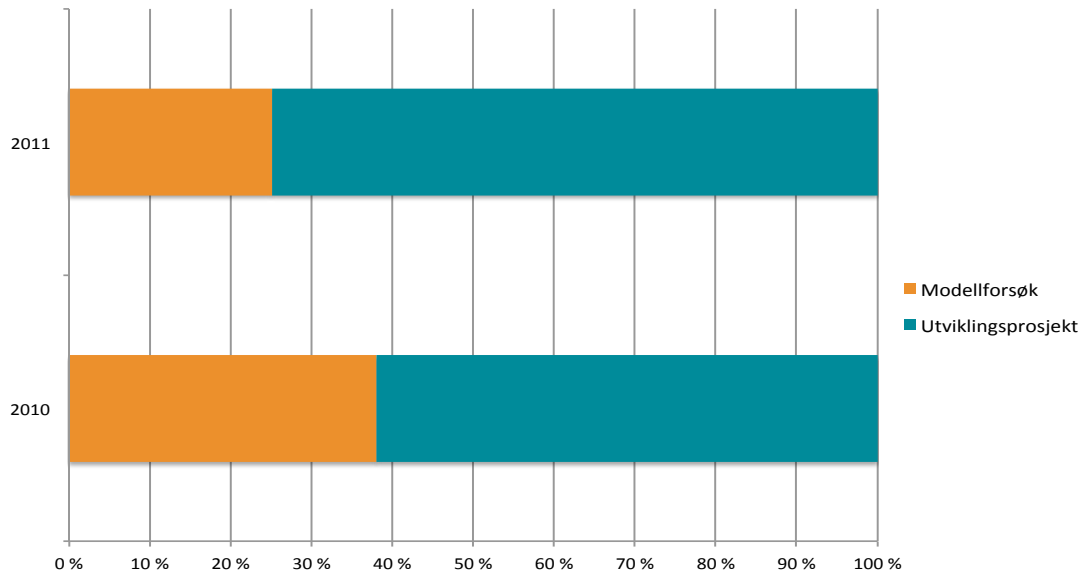
Av de som har svart ”annet”, er det mange som svarte rekruttering av kvalifiserte lærere, mangel på forutsigbarhet når de setter i gang prosjekter, og mangel på egnede lokaler. En del svarer også mangel på øremerkede midler og trang kommuneøkonomi.

2.1.2 Om prosjektene

Modellforsøk versus utviklingsforsøk

Det var en litt lavere andel søkere om midler til modellforsøk i 2011 enn i 2010. I 2010 hadde 62 prosent av søkerne søkt midler til utviklingsforsøk og 38 prosent til modellforsøk, mens det i 2011 var henholdsvis 75 prosent som søkte midler til utviklingsforsøk og 25 prosent til modellforsøk. Det er en litt høyere andel av kulturskolene enn av de øvrige søkerne som definerer det omsøkte prosjektet som modellforsøk. Blant kulturskolene som søkte midler i 2011 var det 28 prosent som søkte midler til modellforsøk. Figur 2.2 viser vi fordelingen av søknader på modellforsøk og utviklingsforsøk.

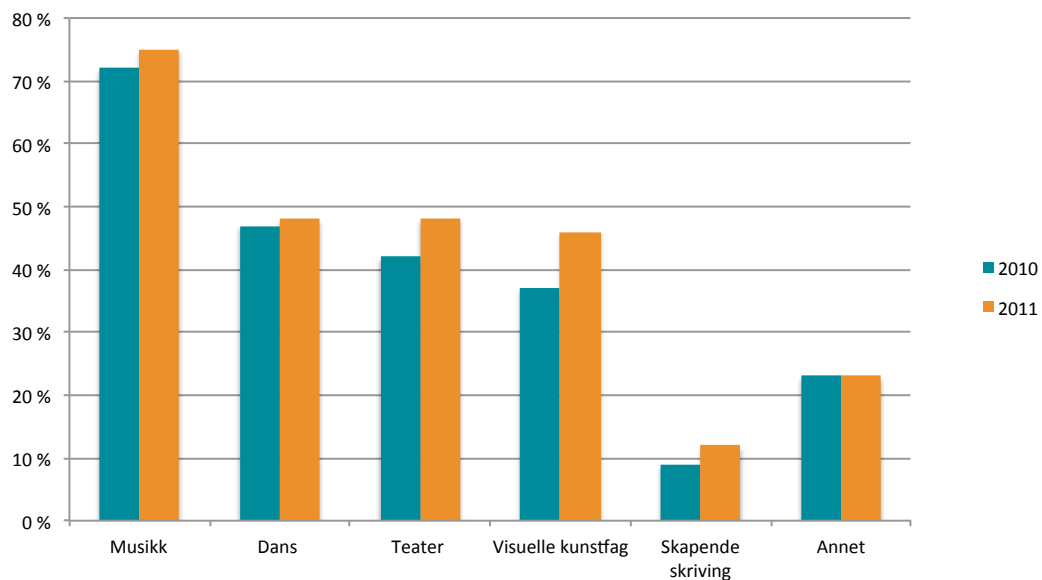
Figur 2.2 *Type prosjekt*

Svært mange av prosjektene det er søkt midler til omfatter flere kunstfag. Fordelingen er vist i figur 2.3. Vi ser at fordelingen mellom hvilke kunstfag som inngår i prosjektene er ganske lik for 2010 og 2011. For begge år er musikk det faget som inngår i flest prosjekter, nesten tre av fire prosjekter har musikk som ett av fagområdene. Deretter kommer dans, teater og visuelle kunstfag. Det har vært en vekst fra 2010 til 2011 i andelen av prosjektene der visuelle kunstfag inngår. ”Annet” inkluderer ulike temaer som for eksempel film, nysirkus, musikkteknologi, lys og lyd, planetarium, omreisende museum, leselyst, ballet i vann, animasjon og eventyrskaping.

Fordelingen mellom kunstfagene er ganske lik for kulturskoler og ikke- kulturskoler. De prosjektene som det er søkt midler til fra andre instanser enn kulturskoler omfatter litt sjeldnere musikk.

Figur 2.3 *Hvilke kunstfag inngår i prosjektet?*

Et stort flertall av søkerne betrakter prosjektene de har søkt om støtte til som nyskapende. Om lag 90 prosent svarer dette, både for 2010 og i 2011. I begrunnelsen for at prosjektet er nyskapende, svarer søkerne blant annet at det inngår nytt samarbeid, det er bruk av ny

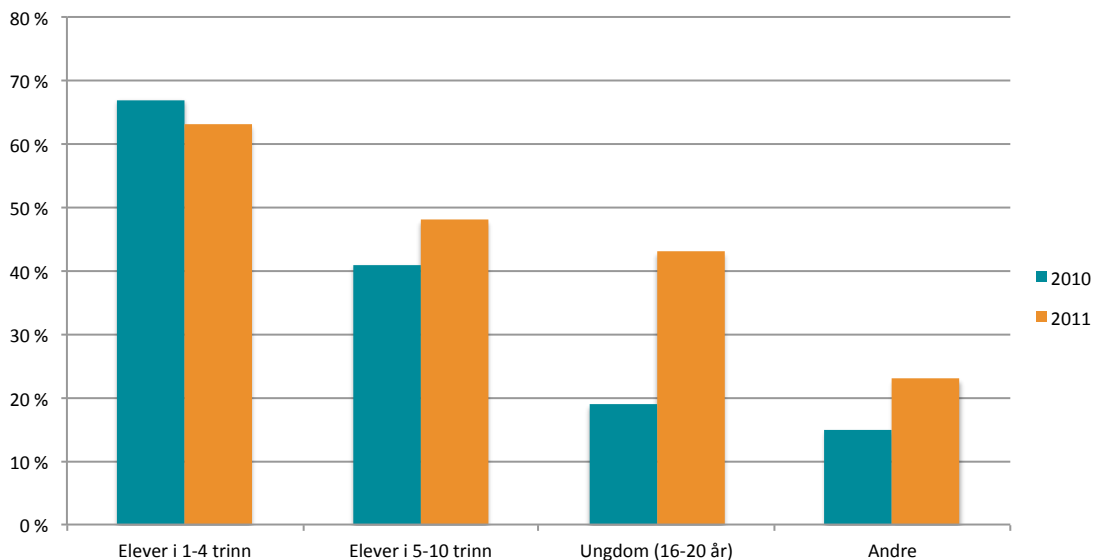
teknologi, eller nye mål og målgrupper. De som svarer at det ikke er nyskapende, begrunner det blant annet med at det er kjent metodikk, men at de ikke har brukt den tidligere.

Litt over en tredjedel av søkerne har hatt et lignende prosjekt tidligere, det gjelder 34 prosent i 2010 og 37 prosent i 2011. Dette har ofte vært et mindre prosjekt der de enten har hatt samme tema eller samme samarbeidspartnerne som i det planlagte prosjektet det er søkt midler til nå. Eventuelt er det omsøkte prosjektet en videreføring av et prosjekt det er gitt stimuleringsmidler til foregående år.

Målgrupper

Prosjektene det er søkt stimuleringskudd til har ofte brede målgrupper. Som vi ser av Figur 2.4 er det elever i 1. – 4. trinn som er målgruppe for flest av prosjektene, det gjelder både for 2010 og 2011. Vi ser også at flere av prosjektene i 2011 omfattet bredere målgrupper enn prosjektene i 2010. ”Andre” målgrupper omfatter barnehage, voksne, alle aldersgrupper og spesielle grupper som for eksempel utviklingshemmede.

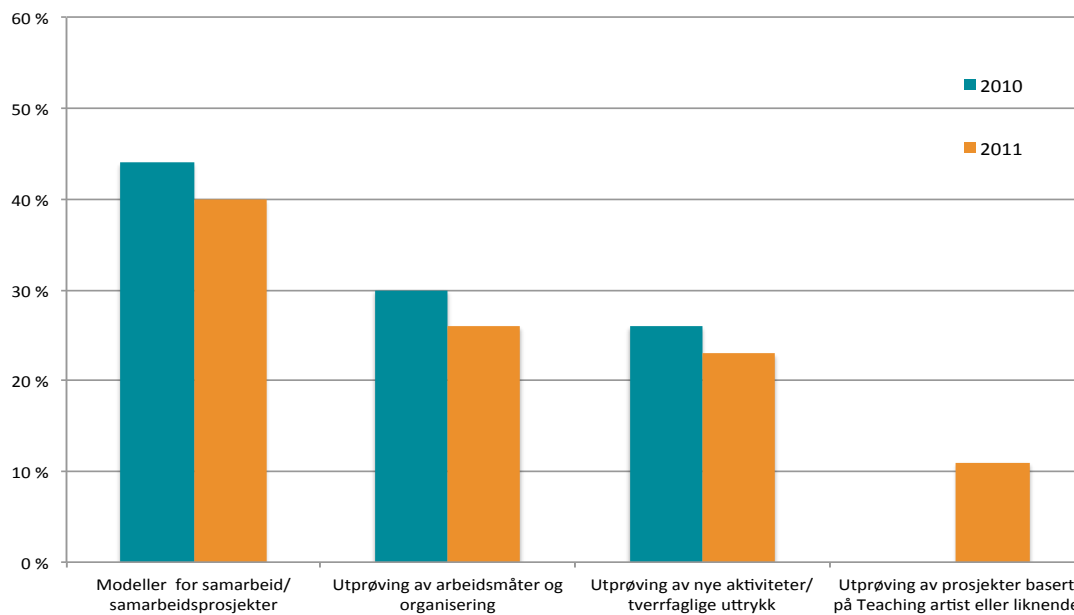
Figur 2.4 Hvilken målgruppe hadde prosjektet?

Utviklingsområder

I spørreundersøkelsene stilte vi spørsmål om hvilke utviklingsområder som er valgt for prosjektene det er søkt midler til. Svaralternativene er hentet fra søknadsskjemaet, og omfattet utprøving av nye aktiviteter/tverrfaglige uttrykk, utprøving av arbeidsmåter og organisering, modeller for samarbeid/samarbeidsprosjekter. I 2011 var også ”utprøving av prosjekter basert på Teaching artist eller lignende” inkludert som utviklingsområde. Figur 2.5 viser svarfordelingen. Vi ser at modeller for samarbeid/samarbeidsprosjekter er det som flest har satt som utviklingsområde både i 2010 og 2011. 11 prosent søkte midler til utprøving av Teaching artist i 2011.

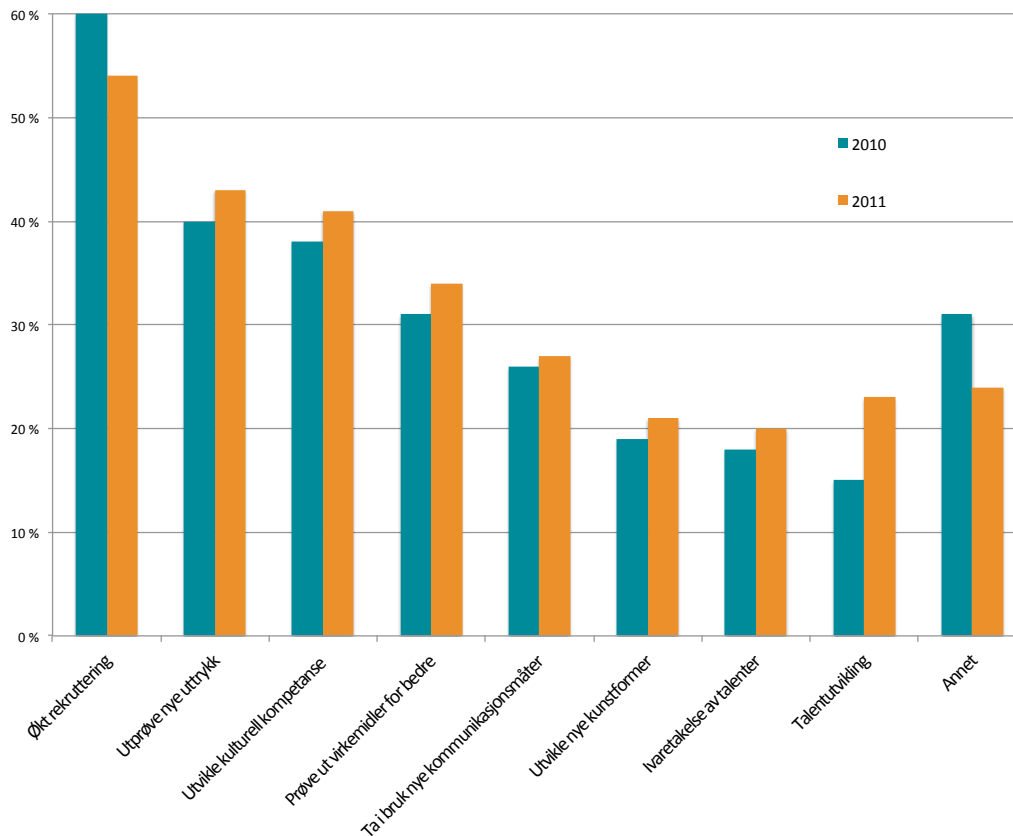
Figur 2.5 *Utviklingsområder*

I spørreundersøkelsen spurte vi også hvilke mål prosjektene hadde. Respondentene kunne krysse av for flere definerte mål. Svarfordelingen er vist i figur 2.6. Målene som er satt for prosjektene i 2010 og 2011 er relativt like. Økt rekruttering er det vanligste målet, det gjelder for godt over halvparten av prosjektene. Deretter kommer utprøving av nye uttrykk, utvikle kulturell kompetanse for deltakelse i et flerkulturelt samfunn, og å prøve ut nye uttrykk for bedre formidling. De tre målene som gjelder for færrest prosjekter var også de samme i 2010 og 2011, det gjaldt talentutvikling, ivaretagelse av talenter og utvikle nye kunstformer. Det har imidlertid vært en viss økning i andelen av prosjektene som hadde disse tre målene fra 2010 til 2011: mens det i 2010 var 17 prosent som hadde talentutvikling som mål, var det 23 prosent i 2011.

De som krysset av for "annet" som mål ble bedt om å spesifisere nærmere hvilke mål de hadde. Svarene omfattet blant annet: Gi tilbud til flere, dokumentasjon og formidling av lokal kulturarv, bredere tilbud, ny organisering og samarbeid, tilføre skolen ny kompetanse, entreprenørskap, økt satsing på kunstfag for å øke motivasjon, trivsel, resultater i skolen.

Figur 2.6 Hvilke mål hadde prosjektene

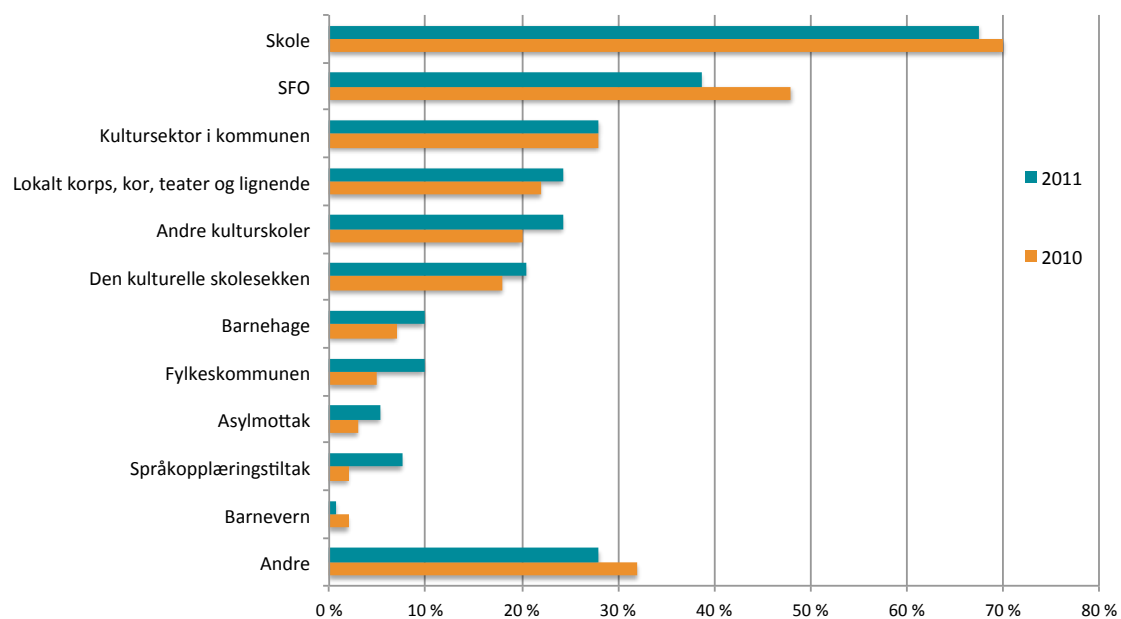

Samarbeid med andre aktører

I svært mange av prosjektene samarbeider søkeren med andre aktører. Både i 2010 og 2011 gjaldt det for rundt 90 prosent av prosjektene. Figur 2.7 viser hvilke aktører som er samarbeidspartnere i prosjektene. Vi ser at skole og deretter SFO er de aktørene det samarbeides mest med. Deretter (andre) kulturskoler og kultursektoren i kommunen, samt lokale kulturlag, korps og teaterlag. Kulturskoler og ikke-kulturskoler har ofte de samme samarbeidspartnerne. Men det er betraktelig færre som samarbeider med skole og SFO blant de søkerne som ikke tilhører en kulturskole enn blant de som tilhører en kulturskole.

”Andre” samarbeidspartnere omfatter blant annet: Andre kulturinstitusjoner, enkeltstående kunstnere, helsetjenester, festivaler, høyskoler og videregående skoler og frivillighetssentraler.

Figur 2.7 Hvilke samarbeidspartnere er involvert

På spørsmål om det er en forutsetning at andre aktører deltar i det aktuelle prosjektet, svarte 89 prosent ja for 2010 og 81 prosent ja for 2011. I 2010 hadde samarbeidspartnerne deltatt i søknadsutformingene i 64 prosent av prosjektene, mens dette gjaldt 54 prosent i 2011.

Oppsummering - om prosjektene

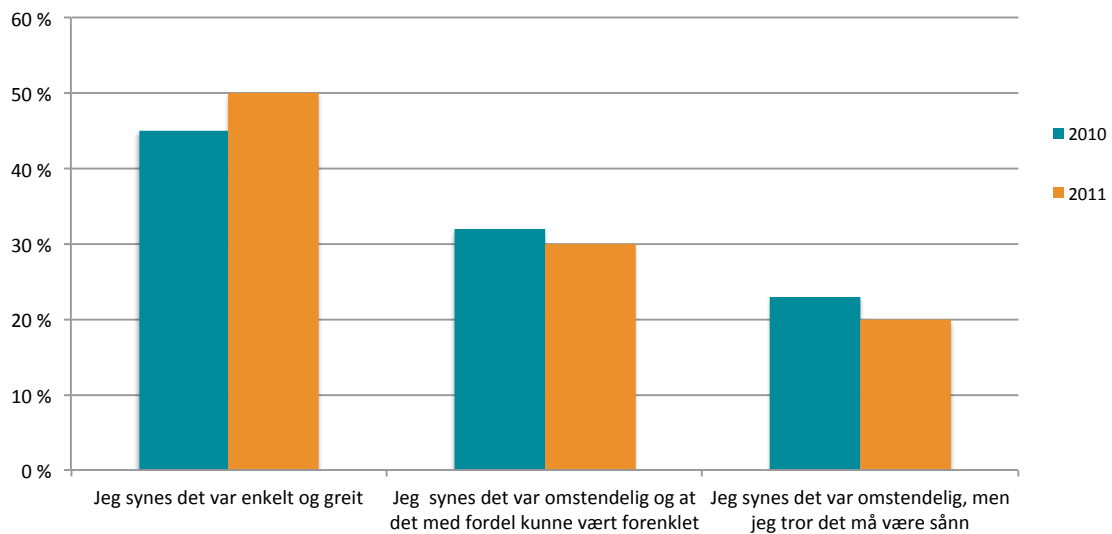
Spørreundersøkelsene viser at prosjektene det søkes midler til har stor bredde med hensyn til faglig innhold og målgrupper. Musikk er det kunstfaget som er representert i flest prosjekter, men også dans, teater og visuelle kunstfag er representert i mange av prosjektene. De som søker midler oppfatter prosjektene som nyskapende. Begrunnelsen er at de har nye målgrupper, nye uttrykk, nye samarbeidsformer eller tar i bruk ny teknologi. Økt rekruttering og utprøving av nye uttrykk er mål som gjelder for flest av prosjektene. Målgruppene er brede, og prosjektene i 2011 favner videre enn prosjektene i 2010. Elever i 1.-4. trinn er inkludert i målgruppa for svært mange av prosjektene. I svært mange av prosjektene det er søkt midler til, samarbeides det med andre aktører. Grunnskolen er den aktøren det samarbeides mest med, deretter kommer SFO.

2.1.3 Søknadsprosedyrer

Det varierer noe hvor godt søkerne synes søknadsskjemaet med veiledning fungerte. Søknadsskjemaet er noe endret fra 2010 til 2011, og det har vært en viss økning fra 2010 til 2011 i andelen av søkerne som synes søknadsskjemaet har fungert bra.

Først spurte vi om søkerne syntes skjemaet var enkelt og greit eller om det kunne vært forenklet. Svarfordelingen vises i figur 2.8. Vi ser at 45 prosent synes det var enkelt og greit i 2010, mot 50 prosent i 2011. Det var 32 prosent i 2010 og 30 prosent i 2011 som synes skjemaet var omstendelig og at det med fordel kunne vært forenklet. Henholdsvis 23 og 21 prosent svarte at det var omstendelig, men at de trodde det måtte være sann.

Figur 2.8 *Var søknadsskjemaet enkelt?*

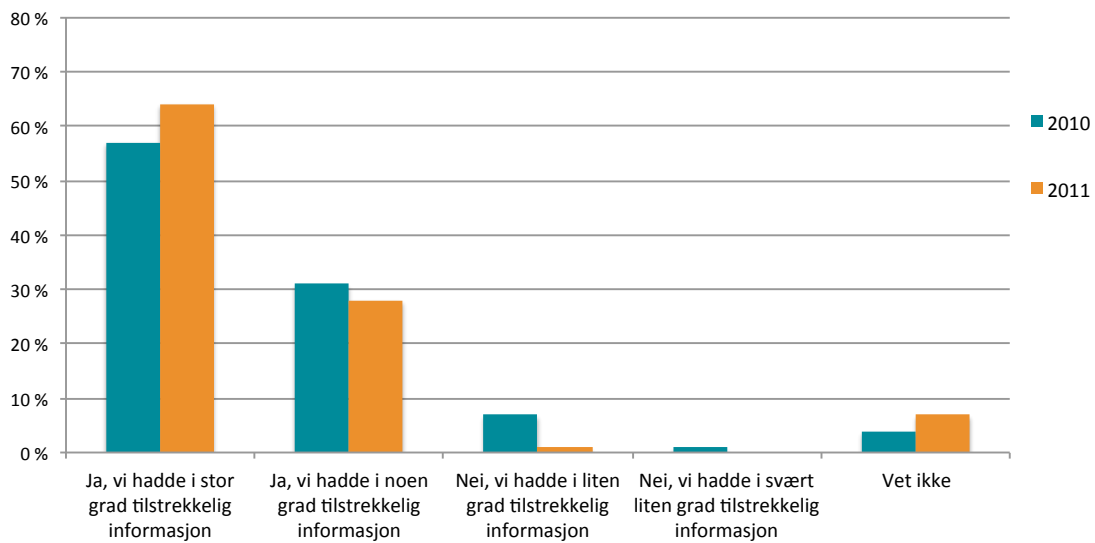
Det ser ut til at en økende andel fra 2010 til 2011 synes skjemaet var greit å forstå. Vi spurte om det var noe i skjemaet som var uklart, respondentene kunne svare ja eller nei. 73 prosent i 2010 og 89 prosent i 2011 svarte at det ikke var noe i skjemaet som var uklart. Det er en viss sammenheng mellom synspunkter på søknadsskjemaet og tildelte prosjektmidler. I 2011 var det 17 prosent blant de som ikke hadde fått midler som synes skjemaet var uklart og 9 prosent blant de som hadde fått midler.

De som svarte at noe i skjemaet var uklart (27 prosent i 2010 og 11 prosent i 2011), ble bedt om å spesifisere hva som var uklart. Søkerne svarte at noen av spørsmålene var for like, og at det var vanskelig å forstå spørsmål om å beskrive utvikling av kulturell kompetanse og mangfoldig kulturtilbud til flere. Noen hadde behov for mer plass til tekst, og noen hadde problemer med å få sendt det ferdig utfylte skjemaet elektronisk. I 2010 var det mange som hadde problemer med å lagre søknaden underveis i utfyllingen. Det var færre som ga uttrykk for dette i 2011.

Tilstrekkelig informasjon

Majoriteten av søkerne opplever at de hadde tilstrekkelig informasjon til å skrive en søknad i tråd med retningslinjene i utlysningen. Flere synes de hadde tilstrekkelig informasjon i 2011 enn i 2010. Svarfordelingen er vist i figur 2.9. Henholdsvis 57 prosent i 2011 og 64 prosent i 2010 svarte at de i stor grad hadde tilstrekkelig informasjon, mens henholdsvis 31 og 28 prosent i 2011 og 2010 svarte at de i noen grad hadde tilstrekkelig informasjon. De øvrige (14 prosent og 8 prosent) hadde ikke tilstrekkelig informasjon.

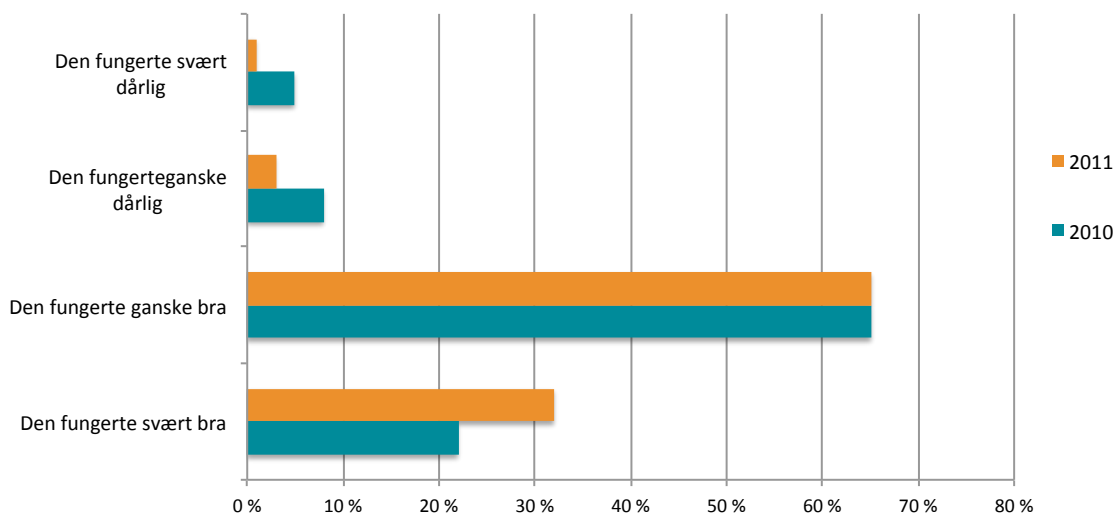
Figur 2.9 *Hadde dere tilstrekkelig informasjon til å skrive søknaden?*

Teknisk utforming

Det var flere av søkerne i 2011 enn i 2010 som synes den tekniske utformingen av skjemaet fungerte bra. Svarfordelingen er vist i figur 2.10. Slik vi ser av figuren svarte totalt 97 prosent at den tekniske utformingen fungerte bra i 2011 (65 prosent ganske bra og 32 prosent svært bra). For 2010 svarte 87 prosent at den tekniske utformingen fungerte bra (65 prosent svarte ganske bra og 22 prosent svarte svært bra). 13 prosent synes utformingen fungerte ganske eller svært dårlig i 2010. I 2011 var det bare 4 prosent som synes utformingen fungerte dårlig.

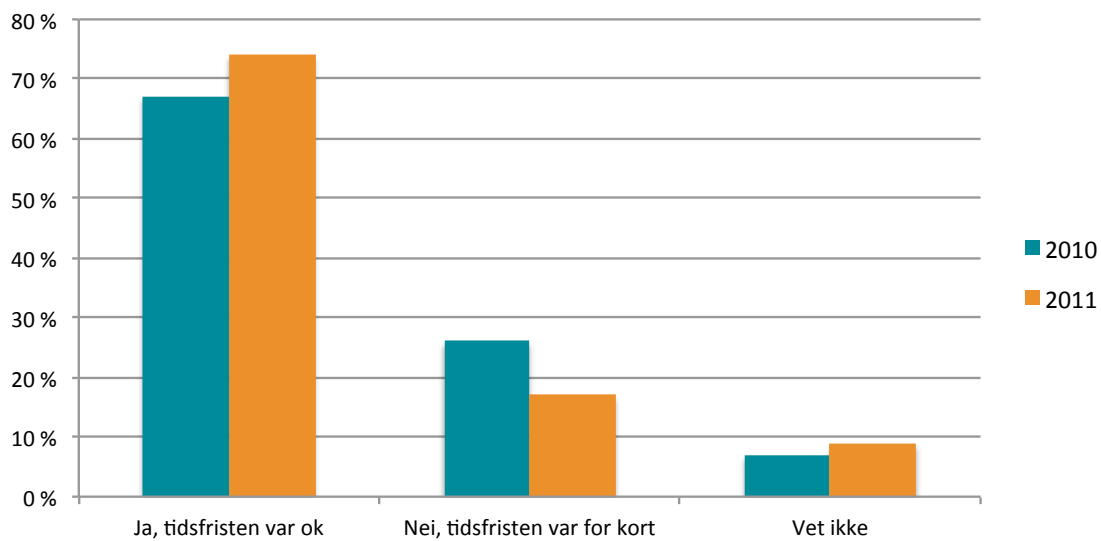
Figur 2.10 *Hvordan fungerte den tekniske utformingen?*

Tidsfrist

Flere var også fornøyde med tidsfristen i 2011 enn i 2010. Svarfordeling på spørsmål om tidsfristen var ok er vist i figur 2.11. Vi ser at 74 prosent synes tidsfristen var ok i 2011 mot 67 prosent i 2010. Mens 26 prosent mente tidsfristen var for kort i 2010 var det 17 prosent som svarte dette for 2011. De øvrige (7 og 9 prosent) svarte vet ikke på dette spørsmålet.

Figur 2.11 *Hvordan fungerte tidsfristen for søknaden?*

Hva kunne gjort skjemaet enklere?

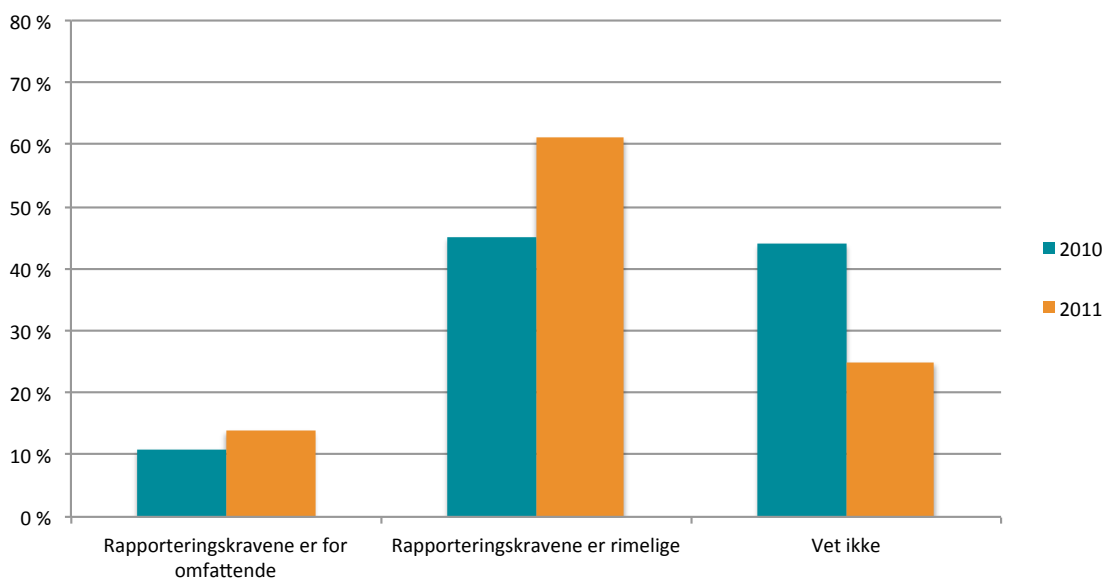
På et åpent spørsmål om hva som kunne gjort utfyllingen av søknadsskjemaet enklere, gir en del av respondentene uttrykk for at det har vært vanskelig å mellomlagre skjemaet underveis. Det er imidlertid betraktelig færre som svarer dette i 2011 enn i 2010. Andre kommentarer dreier seg om at det er unødvendige gjentakelser av samme eller lignende spørsmål, det er behov for mer plass til tekst, og at retningslinjene er for styrende. Enkelte nevner at det hadde vært behov for en support telefon.

På spørsmål om hvordan de i sum synes det var å fylle ut skjemaet, svarer de fleste at det har vært ganske enkelt eller verken enkelt eller krevende. 13 prosent i 2010 og 10 prosent i 2011 synes det var ganske krevende.

Rapportering

En større andel av respondentene oppfatter rapporteringskravene som rimelige i 2011 enn i 2010, 61 prosent mot 45 prosent. Slik vi ser av figur 2.12, er det samtidig litt flere som mener kravene er for omfattende, 14 prosent i 2011 mot 11 prosent i 2010. Det har vært en tydelig nedgang i andelen som svarte vet ikke, fra 44 prosent til 25 prosent. Svarfordelingen på dette spørsmålet må sees i sammenheng med at en større andel av respondentene som har svart har fått midler til et prosjekt i 2011 enn i 2010, og dermed har bedre kjennskap til rapporteringskravene.

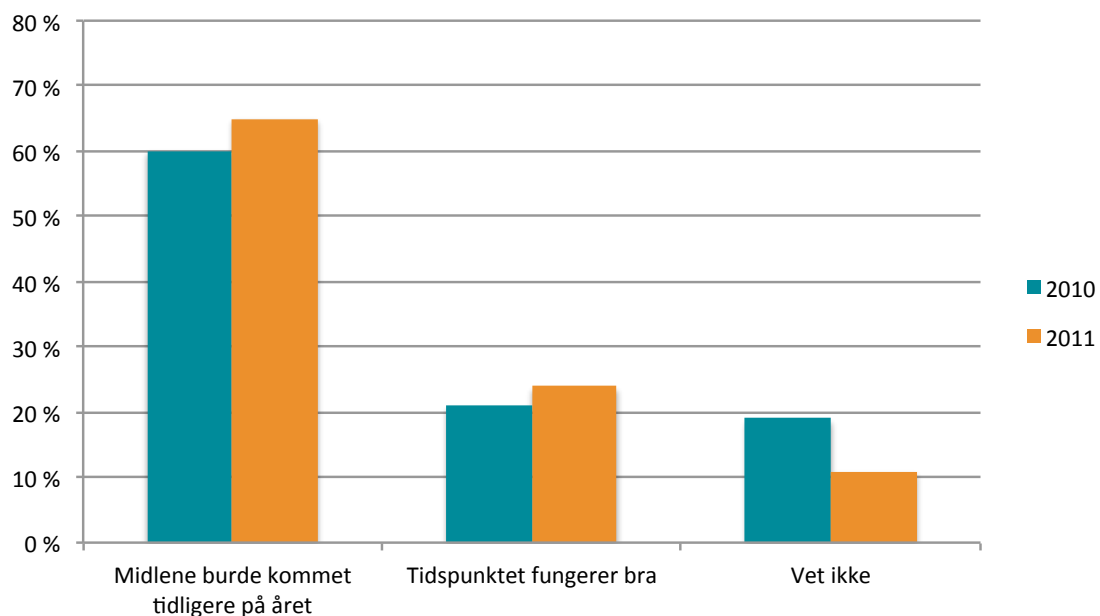
Figur 2.12 Hvordan fungerte rapporteringskravene?

Tidspunkt og langsiktighet

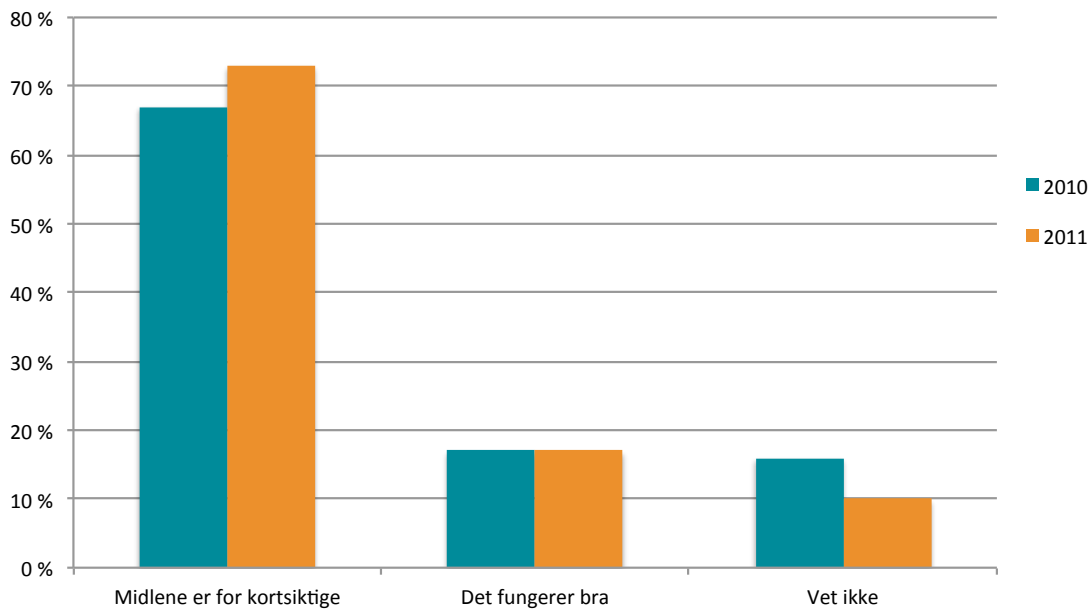
Søkerne ble informert om hvem som var tildelt stimuleringsstilskudd i november 2010 og i august 2011, mens søknadsfristen som nevnt var 15. september i 2010 og 20. mai i 2011. En stor andel av mottakerne av stimuleringsstilskudd mener at midlene burde kommet tidligere på året. Av de som søkte i 2010 svarte 60 prosent dette, mens det gjaldt 65 prosent av de som søkte i 2011. Andelen som svarte vet ikke var 19 prosent blant de som svarte for 2010 mot 11 prosent for 2011.

Figur 2.13 Hvordan fungerer tidspunkt for tildeling av midler?

I utgangspunktet blir stimuleringsmidlene utdelt for ett år. En stor andel av søkerne mener at midlene som gis er for kortsiktige. Det gjelder 73 prosent av de som søkte i 2011 og 67 prosent av de som søkte i 2010. Både i 2010 og 2011 er det 17 prosent som synes det fungerer bra at stimuleringsstilskuddet blir gitt for ett år. De øvrige svarte vet ikke. Svarfordelingen er vist i figur 2.14.

Figur 2.14 *Har stimuleringsstilskuddet for kort tidshorisont?*

Oppsummering søknadsprosedyrer

De fleste søkerne synes at søknadsskjemaet med veiledning er greit å forstå og at de har hatt nok informasjon til å fylle det ut. I underkant av halvparten synes det er enkelt å fylle ut, mens de øvrige synes det er omstendelig. En del synes at spørreskjemaet inneholder unødvendige gjentakelser. De fleste, og noe flere i 2011 enn i 2010, synes at den tekniske utformingen fungerte bra. Det ser ut til at noe flere synes søknadsskjemaet fungerte greit i 2011 enn i 2010. En viktig grunn er at færre hadde problemer med å mellomlagre skjemaet underveis i utfyllingen. Flertallet synes at fristen for søknaden fungerer greit, men om lag to av tre søkere ønsker at tildelingen av midler skulle kommet tidligere på året. En stor andel av respondentene ønsker at midlene kunne gis for lengre tid enn ett år av gangen.

2.1.4 Tilskuddets betydning

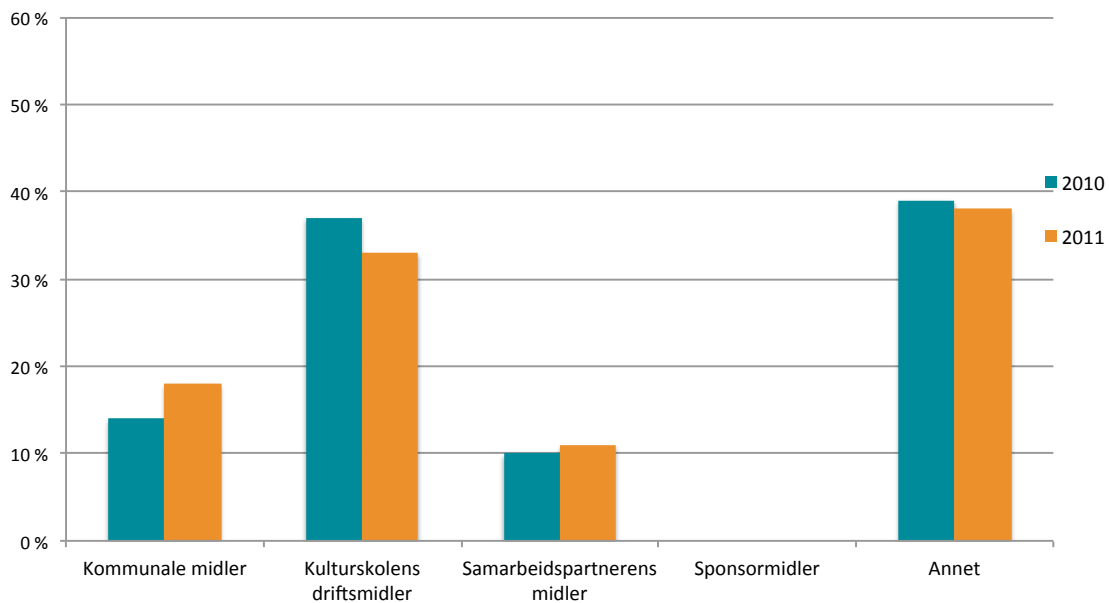
Finansiering

Det er relativt få som får den finansieringen de søker om gjennom stimuleringsstilskuddet. Av de som svarte på spørreundersøkelsen var det 27 prosent i 2010 og 21 prosent i 2011 som fikk den omsøkte summen. De øvrige må finne resterende finansiering andre steder.

Figur 2.15 viser hvordan søkerne har håndtert finansiering av prosjektet. Det er særlig kulturskolens driftsmidler som er brukt til å dekke prosjektkostnadene, deretter andre kommunale midler. Det er i mye større grad kulturskolene enn andre søkere som svarer at de har fått andre kommunale midler til prosjektet.

En relativt høy andel svarer "annet" på spørsmål om hvordan de har dekket inn kostnadene. Når de blir spurt om å spesifisere dette svarer mange "en deling mellom ulike aktører", en del svarer "økt deltakeravgift". En del svarer at omfanget av prosjektet ble redusert.

Figur 2.15 Hvordan har prosjektet dekket inn kostnadene?

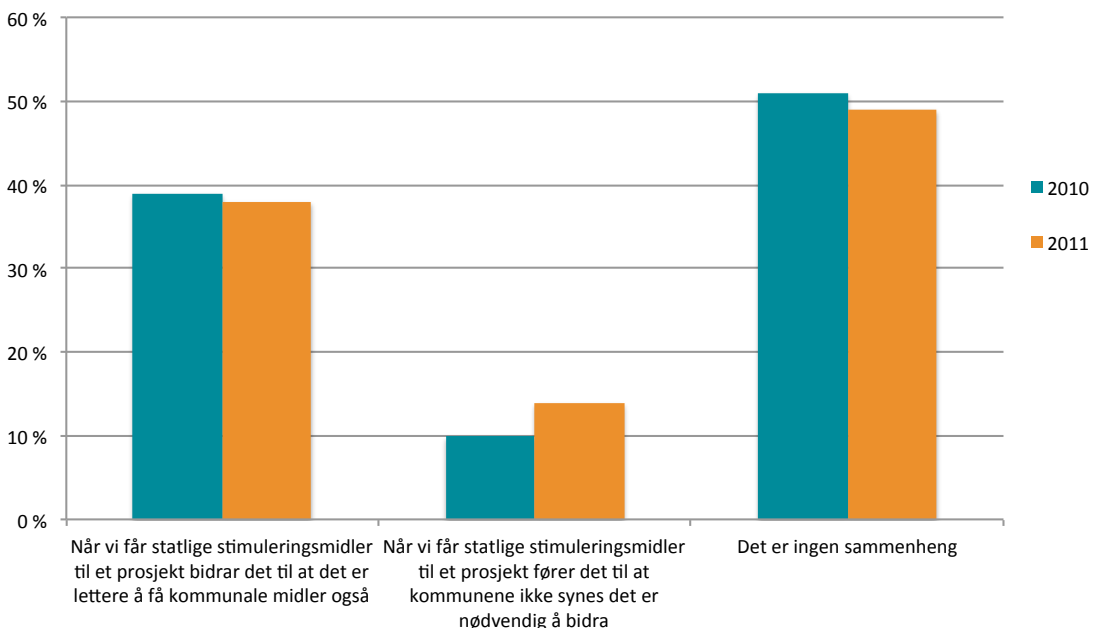

På spørsmål om konsekvensene av at de fikk mindre i tilskudd enn de hadde søkt om svarte ganske mange at prosjektet ble gjennomført i en mindre skala enn planlagt, 60 prosent i 2010 og 57 prosent i 2011 svarte dette. Henholdsvis 23 og 33 prosent i 2010 og 2011 greide å dekke inn midlene via andre kilder og gjennomføre som planlagt.

Synspunkter på stimuleringsmidler

På spørsmål om hvilken sammenheng det er mellom stimuleringsmidler og muligheten for å få kommunale midler til prosjekter, svarer omtrent halvparten både for 2010 og for 2011 at det ikke er noen sammenheng. I underkant av 40 prosent svarer at det er lettere å få kommunale midler til et prosjekt som har fått statlige midler, mens i overkant av 10 prosent har erfart det motsatte, det er vanskeligere å få kommunale midler når det er innvilget statlig støtte.

Figur 2.16 Hvilken sammenheng er det mellom tildeling av statlige midler og kommunale midler?

Stimuleringsstøttestrukturens betydning

På spørsmål om hvilken betydning stimuleringsstøttestrukturen har, svarer en stor majoritet, over 80 prosent, at stimuleringsstøttestrukturen har avgjørende betydning for at de kan prøve ut nye prosjekter. Henholdsvis 11 og 12 prosent i 2010 og 2011 svarte at midlene er begrensede så de har ikke så stor betydning. De øvrige svarte vet ikke.

Det er en litt høyere andel av de som ikke er kulturskoler enn av kulturskolene som mener at stimuleringsstøttestrukturen har avgjørende betydning.

3 De nasjonale prosjektene

De nasjonale prosjektene vi har sett på ble valgt ut blant de som fikk støtte i 2010. De ble valgt som nasjonale prosjekter fordi de ble ansett som spesielt interessante og for å ha stor overføringsverdi til andre. Prosjektene ble innvilget støtte for ett år. Flere av prosjektene er imidlertid blitt videreført og har fått støtte etter søknad også i 2011.

De 12 iverksatte prosjektene er svært forskjellige både når det gjelder innhold, målgrupper og til dels samarbeidspartnere. De er også svært forskjellige når det gjelder omfang og hvor stort budsjett de har. Det gjør også at størrelsen på tilskuddet de har fått er veldig ulik, fra 200 000 til 1 450 000 kroner i 2010. Vi oppfatter alle prosjektene som interessante og at de har nådd flere av målsettingene som var satt. Vi har valgt å presentere alle prosjektene hver for seg, deretter diskuterer vi erfaringer fra prosjektene på tvers. I siste kapittel har vi sett nærmere på enkelte problemstillinger knyttet til ordningen med stimuleringsstøttestilskudd som mottakerne var opptatt av.

De prosjektene som i 2010 fikk status som nasjonale prosjekter tilhører følgende kulturskoler: Time, Kristiansand, Skien, Larvik, Bergen, Ås, Elverum, Ørlandet, Sandnes, Fjellstrand og Nesodden. Prosjektet ved Fjellstrand kulturskole ble imidlertid ikke iverksatt. I tillegg har et nasjonalt prosjekt iverksatt av Norsk Kulturskoleråd og et prosjekt iverksatt av Kulturskolerådet i Møre- og Romsdal fått status som nasjonale prosjekt. Vi har intervjuet de ansvarlige for alle disse prosjektene på telefon. Vi har besøkt prosjektene i Møre og Romsdal, Bergen, Ås, Kristiansand og Elverum.

3.1 Beskrivelser av prosjektene

I tråd med målene for stimuleringsstøttestilskuddet, er det to hovedgrupper av prosjekter blant casene: En gruppe prosjekter ønsker å nå grupper som ellers ikke ville oppsøkt kulturskolen, og har tilpasset aktiviteter og arbeidsform til dette målet. En annen gruppe prosjekter ønsker å prøve ut nye aktiviteter og fag i kulturskolen, og kan på den måten nå ut til flere enn tidligere.

Vi starter med å presentere en tabell som viser hvilke mål, aktiviteter og samarbeidspartnere de ulike prosjektene har. Deretter presenteres alle prosjektene enkeltvis. Se tabell neste side.

- Proba samfunnsanalyse -
 Evaluering av ordningen med øremerkede stimuleringstilskudd til kulturskoler/kulturtilbud

CASE	MÅL	AKTIVITET	SAMARBEID
Elverum kulturskole: Filmadeus – fra ide til produksjon. Midler 2010: 550 000.	Å utvikle kompetanse og interesse for filmarbeid, og å utvikle kulturskolen til å bli et lokalt ressurscenter på film.	Et filmprosjekt der alle på kulturskolen kan bidra på ulike måter. Et nytt fagområdet for skolen. Prosjektet resulterte i åtte kortfilmer som er presentert på en filmfestival.	Samarbeid med ungdomsskolene i kommunen om manus-konkurranse, og samarbeid om filmproduksjon med Østnorsk filmsenter.
NKS: Multimedialt undervisningsverktøy i skolen. Midler 2010: 1 454 000.	Styrke musikk og sangopplæringen i norsk grunnskole. Digital læring.	Utvikling av et webbasert undervisningsverktøy slik at skolene kan spille av tekst og lyd via web. I tillegg er det filmer og koreografi til hver sang	Webløsningen er utviklet i samarbeid med Grieg Music Education. Alle skoler i Norge har anledning til å bruke det.
Larvik kulturskole: Teaterfabrikken. Midler 2010: 300 000	Å utvikle musikalitet og kreativitet. Prosjektet ønsker å nå nye elever og å utvikle gode organiseringsmodeller mellom grunnskole og kulturskole.	Kulturskolen samarbeider med grunnskolen om å utvikle en teaterforestilling. Elevene involveres i alle ledd og lærer også om teateret som bedrift.	Samarbeid med ulike skoler, herunder en skole for elever med behov for tilpasset undervisning. Teater Ibsen og DKS er også involvert.
Ås kulturskole: Kulturskolen som internasjonalt kultursenter. Midler 2010: 400 000 2011: 450 000	Utvikle det flerkulturelle perspektivet i kulturskolen. Kulturskolen skal være en arena og møteplass for personer fra ulike internasjonale miljø.	Satt i verk ulike åpne kulturarrangement der det flerkulturelle har vært tema. Det er utviklet nye undervisningstilbud og tilbudt ekstra elevplasser. Integrert undervisning i skole og barnehage.	Barnehager, SFO, grunnskoler, den kommunale voksenalderen og Asylmottaket i kommunen
Bergen kulturskole: Gratis kulturfagprosjekt og tverrfaglige grupper i SFO-tiden. Midler 2010: 400 000, 2011: 600 000	Styrke levekårsprofilen til kulturskolen. Nå ut til barn som ikke ellers hadde oppsøkt kulturskolen.	Flere delprosjekter for å teste ut ulike tilnærminger: Instrument-opplæring i grunnskolen, kulturfag i SFO, Vår gate – kulturprosjekt i grunnskolen med inkludering av nærmiljøet.	Samarbeid med skoler, SFO, lokalmiljø, Norges musikkorpsforbund
Kristiansand kulturskole: Sceneteknisk opplæring. Midler 2010: 380 000	Tilby sceneteknikk/lyd og lys som fag på kulturskolen. Heve kvaliteten på kulturskolens egne produksjoner, mer helhetlig tilnærming.	Opplæring i lyd og lys for en gruppe elever fra kulturskolen. Elevene står for det tekniske ved kulturskolens egne produksjoner. Kulturskolen har prosjektlederansvar, Kilden stiller med larekrefter og utstyr.	Samarbeid med Kilden teater- og konserthus
Sandnes kulturskole: Utvikling av skrivekunst gjennom skrivekonkurranse. Midler 2010: 200 000	Å sette fokus på skrivekunst generelt i regionen, samt markedsføre kulturskolens tilbud	Regional skrivekonkurranse med tilbakemeldinger fra skrivekonsulenter og publisering av de beste bidragene	Samarbeid med ungdomsskoler (10.klasse) og Stavanger Aftenblad
Norsk kulturskoleråd Møre og Romsdal: Kulturlauget – den kulturaktive eleven. Midler 2010: 2 120 000 2011: 2 500 000	Tilby kulturverksteder til skolene basert på lokal kompetanse og larekrefter.	11 kulturskoler har utviklet kulturverksteder som tilbys skolene. Stor variasjon i temaer og omfang. Tilbys kostnadsfritt i prosjektperioden, mål at skolene selv skal betale egenandel.	Samarbeid med DKS, UKM og fylket, samt skolene
Skien kulturskole: Kulturell samhandling for alle i SFO. Midler 2010: 210 000. 2011:200 000	Utvikle samarbeidsmodeller og tilbud til skoler/SFO	Kulturprosjekter i SFO og grunnskolen, Stomp som utgangspunkt.	Tre skoler, hvorav to med forsterket undervisningstilbud
Ørland kulturskole: Talentlab'en. Midler 2010: 180 000	Gi et tilbud til ambisiøse kulturskoleelever, dyrke talenter	Månedlige samlinger med individuell instruksjon og gruppeundervisning. Tverrfaglig	Samarbeid mellom fem kulturskoler i regionen
Time kulturskole: Teknologi og formidling. Midler 2010: 100 000. 2011: 75 000	Gi elevene kunnskap om sceniske produksjoner – stå på scenen og teknikken	Undervisningstilbud til de eldste elevene ved kulturskolen	Storstova (kulturhus), eksterne larekrefter
Nesodden kulturskole: WOW samarbeidsprosjekt m Kulturskole og SFO. Midler 2010 1100 000, 2011: 800 000	Utvikle kulturskoletilbud som kan gjennomføres innenfor SFO-tiden. Gratis	En pilotskole og fire andre skoler med utprøving av mange tilbud for 1.-4.trinn, ulike kunstformer.	Samarbeid med fem skoler

3.1.1 Filmadeus – fra idé til produksjon. Elverum kulturskole.

Filmadeus er et tverrfaglig filmtilbud, der elevene er involvert i filmprosessen fra idé til ferdig film.

Mål

Å utvikle elevenes kompetanse innen film, å øke kompetansen og interessen for arbeid med film i kulturskolen. Videre å kunne benytte film som medium i tverrfaglig arbeid i sammenheng med skolefagene og å utvikle kulturskolen til å bli et lokalt ressurscenter på film for lokalt kulturliv, grunnskole og regionen.

Beskrivelse

Kulturskolen ønsket å ha et prosjekt der alle på kulturskolen kunne bidra sammen. Film var et nytt område for kulturskolen, og dessuten et tema som interesserer ungdom. Kulturskolen og grunnskolene i kommunen har tidligere investert i en ny teknologilab som gjør det mulig bruke IKT i de estetiske fagene. Laben gir kulturskolen mulighet til å jobbe med teknikker som animasjon, komposisjon, lydfesting, foto, billedkunst og notasjonsprogrammer. Kulturskolen hadde kompetanse på mange områder, men manglet kompetanse på filmteknikk.

Prosjektet er planlagt i to trinn. Første trinn 2011-2012 omfattet oppstart, organisering av prosjektet og filmproduksjon. Første fase munnet ut i en filmfestival. Første fase hadde fokus på at elevene skulle lære grunnleggende ferdigheter innen filmproduksjon og at kulturskolen skulle få filmteknisk kompetanse.

Neste trinn 2012-2013, som forutsatte midler til videreføring av prosjektet, innebærer at kompetansen skal spres på flere, og at kulturskolen skal bistå skolene i å gjøre filmprosjekter. Planen er at film skal brukes som metode for innlæring av basisfag i ungdomsskolen. To kortfilmer laget av elever på ungdomsskolen i samarbeid med lærere og elever fra Elverum kulturskole skal være ferdige innen sommeren 2013.

Om lag 200 av kulturskolens 450-500 elever har deltatt i første trinn i prosjektet. Det er elevene fra ungdomstrinnet og noen i videregående skole som har deltatt. De fleste lærerne på kulturskolen var involvert. Elevene har bidratt med alt fra manus, innspilling, skuespillere, koreografi, musikk og lys/lyd til plakater og utforming av Filmadeus statuett. Det er laget åtte kortfilmer, hvorav tre fiksjonsfilmer, to animasjonsfilmer, to dokumentarfilmer og en musikkvideo. I starten ble det lyst ut en manuskonkurranse på alle ungdomsskolene i kommunene. Tre manus fra konkurransen er brukt i filmproduksjonen. Filmene ligger tilgjengelige på youtube: «elverumkulturskole»

Organisering og samarbeidspartnere

Prosjektet er basert på et samarbeid mellom kulturskolen, grunnskolen og DKS. I den første fasen har Østnorsk filmsenter og en filmprodusent bidratt med kompetanse. To ungdomsskoler og skoleavdelingen i Elverum kommune har vært involvert i prosjektet.

Resultat og erfaringer

Ifølge kulturskolen har prosjektet gått som forventet, men det har tatt mye tid. Prosjektleder har erfart at det er viktig at man planlegger slik at ekstraarbeid som dukker opp ikke tar mer tid enn det som er nødvendig. Det var en utfordring å knytte til seg dyktige fagfolk med kompetanse på filmproduksjon, men de har nå etablert en kontakt med Østnorsk filmsenter som vil være nyttig videre. Kulturskolen har kjøpt inn en del dyrt utstyr med tanke på at dette er et emne det skal jobbes videre med.

Filmene er vist på en filmfestival som har fått mye lokal oppmerksomhet. Festivalen hadde fire forestillinger, én for spesielt inviterte som rådmann, politikere, leder for norsk kulturskoleråd, én for allmennheten og to skoleforestillinger. Elevene har vært veldig stolte over resultatet. Både representanter for nabokommunene og kulturskolelederen var veldig imponert. Målet var å involvere 100 elever, men prosjektet har omfattet flere. Om lag 200 elever har vært involvert. Dokumentarfilmene som er laget er spesielt interessante for bruk i vanlig skole, og en av filmene skal gå inn i pensum i historiefaget. Det har vært stor interesse lokalt for disse filmene.

Kulturskolen oppfatter prosjektet som svært vellykket. Prosjektet har gitt kulturskolen mulighet til prøve ut nye uttrykk, og få ny kompetanse. Skolen anser at arbeidet kan komme kulturskoler i nærområdet til gode, de kan bidra med utstyr og kompetanse. Kulturskolen har styrket sitt renommé lokalt. Prosjektet ville ikke blitt gjennomført uten stimuleringsmidlene.

3.1.2 Multimedialt undervisningsverktøy for flerkulturell formidling i skolens læringsplattform - Kor Arti'

Kor Arti' er et prosjekt i regi av Norsk Kulturskoleråd. Det består av et webbasert undervisningsopplegg, med sang og instrumentalt innhold.

Mål

Målsettingen har vært å styrke musikk- og sangopplæringen i norsk grunnskole og vise mulighetene som ligger i digital læring. Målgruppene er elever i hele grunnopplæringen til og med videregående skole og barnehager.

Bakgrunn

Norsk kulturskoleråd har siden 90-tallet produsert undervisningsopplegg med sanghefter og singback-CDer. Brukerevalueringer fra skolene viste at mange ønsket å ha teksten digitalt. Prosjektet ønsker å nå alle elevene, og systemet gjør det mulig for foreldre å logge seg inn hjemmefra. I 2010 startet kulturskolerådet med å overføre undervisningsverktøyet til en webbasert løsning, rettet mot elever i SFO, grunnskole og kulturskole.

Beskrivelse

Kor arti' prosjektet omfatter et undervisningsverktøy som gjør skolene i stand til å spille av tekst og lyd via web. De har nå 30 sanger digitalisert. Gjennom skolenes egen læringsplattform kan elever, lærere og foreldre logge seg på og få tilgang til websiden Kor Arti'. På skjermen, skolens smartboard eller via projektor, vil elevene kunne se både tekst og notelinje til den aktuelle sangen. I tillegg til sangene har de også utarbeidet filmer og koreografi som ligger under hver sang. De har også lagt til rette for et tverrfaglig opplegg der innholdet i tekstene kan diskuteres i samfunnsfag, norsk eller engelsktimer. Skolene betaler for å kunne bruke dette verktøyet.

Kulturskolerådet hadde behov for mer datakompetanse og webløsningen ble utviklet i samarbeid med Grieg Music Education.

Erfaringer og resultater

Prosjektet har forløpt som planlagt. Ifølge prosjektleder har det ikke oppstått noen spesielle utfordringer, men det har vært en omfattende jobb å få klarert rettigheter for tekstforfattere og komponister. De har fått veldig gode tilbakemeldinger fra skolene og opplever at det er stor etterspørsel fra skolene.

Webversjonen ble utviklet i 2011 og ble lansert i januar 2012. Prosjektet har vært markedsført overfor skolene gjennom en landsomfattende kor arti`-turné. De ansvarlige for prosjektet har også presentert det på brukerkonferanse med alle skolenes IKT-ansvarlige. Websiden har fått mange brukere, og det er stor etterspørsel etter flere sanger.

Kulturskolerådet ønsker å videreføre prosjektet ved å tilrettelegge for flere sanger og gi tilbud om digitalt samspill slik at elevene kan lære seg å spille gitar eller andre instrumenter via datamaskin. Rådet har søkt om midler til dette.

Et slikt prosjekt hadde ikke hatt muligheter til å bli gjennomført uten stimuleringstilskuddet. Det ville blitt for dyrt for skoleverket dersom skolene skulle betalt for utviklingen av prosjektet.

3.1.3 Teaterfabrikken - Larvik kulturskole

Elever fra grunnskolen lager sin egen teaterproduksjon, fra manus til ferdig forestilling.

Mål

Prosjektet har som mål å utvikle musikalitet og kreative egenskaper hos elevene, og å bygge bro mellom skole og kulturliv. Prosjektet ønsker å nå nye elever, og gi et tilbud til elever som trenger spesiell tilpasning. Gjennom økt satsing på kulturaktiviteter skal barn og unge få oppleve mestring og glede i nær tilknytning til sin vanlige skolehverdag. Det er et mål å utarbeide gode organiseringsmodeller for samarbeid mellom skole, kultur og andre instanser i kommunen.

Bakgrunn

Prosjektet bygger på tidligere samarbeid med Teater Ibsen. Kulturskolen har erfaringer med lignende tiltak, men bare med elever som har vært spesielt motiverte og i mye mindre målestokk. Kulturskolen ønsket å involvere grunnskolen mer, og utnytte ressurser hos lærere i grunnskolen.

Beskrivelse

Teaterfabrikken er et tverrfaglig prosjekt der kulturskolen i samarbeid med grunnskolen utvikler en teaterforestilling. Prosjektet foregår i skoletiden, og gir elevene mulighet til å involveres i alle ledd i forestillingen og lære om teateret som en bedrift. Elevene på skolen har ansvar for manus, dans, regi, kulisser og scenografi, lyssetting, kostymer, koreografi og musikk, og de har alt ansvar for budsjett, regnskap, markedsføring, salg av billetter og digitale teknikker. Grunnskolene har rekruttert elever slik at alle har vært med på en eller annen måte. Ettersom prosjektet foregår i skoletiden er det gratis for elevene.

I prosjektet får elevene arbeide med de estetiske fagene på en ny måte. Fag som norsk, kroppøving, matematikk og samfunnsfag blir også integrert. Prosjektet er basert på samarbeid med skolens egne faglærere, lærere fra kulturskolen og profesjonelle aktører fra Teater Ibsen. Det har også vært noe samarbeid med Den kulturelle skolesekken.

Elevene lærer om teateret som en bedrift og tar ansvar for en hel produksjon. I dette prosjektet har man vært opptatt av at prosessen med å sette opp forestillingen er vel så viktig som det endelige resultatet.

Resultater og erfaringer

Planen for 2011-12 var å gjennomføre ett prosjekt på småskoletrinnet, ett prosjekt på mellomtrinnet og tre prosjekter på ungdomstrinnet. Opprinnelig var prosjektet tenkt å omfatte 40 elever ved hver av samarbeidsskolene. Dette er blitt endret. Kulturskolen har så langt samarbeidet med to skoler og har satt i gang samarbeid med en tredje. De to ferdigstilte prosjektene er blitt mye større enn planlagt og har omfattet rundt 300 (alle) elevene på hver av skolene. Det tredje prosjektet omfatter samarbeid med en skole for elever for med psykisk

utviklingshemming. Prosjektet planlegges videreført til andre skoler i kommunen i kommende skoleår.

Det ene prosjektet som er gjennomført resulterte i en musikaloppsetning og det andre i en teaterforestilling på Bølgen kulturhus. Begge oppsettingene er filmet. Det er laget en innspilling av sangene i musikalen, slik at teksthefte, noter og innspilling kan selges videre til andre skoler.

Tilbakemeldingene fra skolene er veldig gode. Skolene gir uttrykk for at mange elever har vokst på deltakelsen. Kulturskolen tror det har gitt veldig god læring også mot andre fag som matematikk og samfunnsfag. Kulturskolen har erfart at samarbeidende skoler har vært veldig flinke til å bidra med organisering av elever og tidsplaner. Prosjektet er litt på etterskudd tidsmessig i forhold til plan. Det har ikke vært så lett å planlegge framdriften, blant annet på fordi de må forholde seg til skolenes planer.

Skolen anser at det hadde blitt vanskelig å sette i gang et slikt prosjekt uten stimuleringstilskuddet. Det hadde eventuelt blitt i mye mindre skala.

3.1.4 Kulturskolen som internasjonalt kultursenter ved Ås kulturskole

Mål

Kulturskolen i Ås ønsker å utvikle det flerkulturelle perspektivet i kulturskolen. Målsettingen med prosjektet er at flere barn og unge med annen etnisk opprinnelse enn norsk skal ha mulighet til, og ønske om, å delta i kulturskolen og andre kulturelle aktiviteter. Kulturskolen skal være en arena og møteplass for personer fra de ulike internasjonale miljøene. Dette skal skje i et samarbeid mellom kulturskolen, asylmottak, voksenopplæring, barnehager, skoler og frivillige organisasjoner.

Bakgrunn

Ås kommune har relativt mange barn med innvandrer- eller utenlandsk bakgrunn. Det er mange utlendinger knyttet til Universitetet for miljø og biovitenskap for kortere eller lengre tid, kommunen har asylmottak, og det er en del innvandrere i kommunen. Erfaringer tilsier at terskelen for å delta i eksisterende kulturtilbud kan være høy for mange med ikke-norsk bakgrunn.

Andelen av barn og unge av annen etnisk opprinnelse enn norsk i kulturskolen har tidligere vært lav. En større andel av foreldre har dårlig råd, eller de kjenner ikke det ”norske opplegget” med organiserte fritidsaktiviteter på ettermiddag/kveld. Mange barn med innvandrerbakgrunn går heller ikke i SFO. Gjennom å delta i åpne arrangementer får barna mulighet til å bli kjent med kulturskolens aktiviteter.

Asylmottaket i kommunen hadde dessuten stort behov for integrerende tiltak for beboerne.

Beskrivelse

I løpet av prosjektperioden har kulturskolen utviklet nye undervisningstilbud, tilbudt ekstra elevplasser og utviklet tilpassede aktivitetsarenaer. Det har vært satt i gang åpne kulturaktiviteter der det flerkulturelle har vært et sentralt tema. Dette er prosjekter som flerkulturell sangfest, internasjonal kulturuke, flerkulturell forestilling og Barnas verdensdag. Prosjektene gir arenaer der barn og voksne kan dele og utvikle flerkulturelle og universelle kulturopplevelser. Kulturskolen har i samarbeid med grunnskolen forberedt flerkulturelle forestillinger.

I samarbeid med barnehager, skoler og SFO initierer kulturskolen integrerte undervisningstilbud og kulturaktiviteter som har et flerkulturelt og felleskulturelt mål. Hovedsamarbeidspartnerne er de barnehagene og skolene der barna fra asylmottaket går, og de skolene som ellers har et stort innslag av barn med innvandrerbakgrunn.

Kulturskolen har tilrettelagt elevplasser og subsidiert deltakeravgifter særlig rettet mot barn og unge på asylmottaket. Aldersgrensen på prosjektene er utvidet opp til 25 år (fleksibelt). I tillegg har man inkludert voksne som målgruppe i flere av de delprosjektene som er satt i gang.

Samarbeid og organisering

Samarbeidspartnere har vært asylmottaket i kommunen, den kommunale voksenopplæringen, grunnskoler og barnehager, internasjonal kvinnegruppe og organisasjonen CISV. Prosjektet er organisert med en prosjektleder i deltidsstilling som har ansvar for å tilrettelegge og gjennomføre prosjektene, og leder koordineringen mellom de ulike organisasjonene.

Erfaringer og resultater

Kulturskolen har erfart at tilbud om åpne kulturaktiviteter for hele familien og direkte informasjon gjør at flere barn og unge fra befolkningsgrupper som man tidligere ikke har nådd frem til, er blitt interessert i kulturskolens tilbud. De har også erfart at foreldre ofte ikke vil sende fra seg barna sine til noe de ikke vet hva er, og at det gir større oppslutning når hele familien involveres. De har erfart at i utviklingen av nye aktiviteter er det viktig å ha en viss fleksibilitet slik at man kan tilpasse aktivitetene til målgruppenes behov. For eksempel ved å gjøre aktivitetene mer familieorienterte når de samarbeider med asylmottaket, og også være mer fleksible når det gjelder til oppmøte.

For å lykkes med skolesamarbeidet er kulturskolen veldig avhengig av at skolen er positiv og tar ansvar for sin del av prosjektet, ikke minst motiverer elevene til å delta. Det er ofte enklere å samarbeide med barneskolen enn med ungdomsskolen fordi undervisningsplanene er mer fleksible og omorganisering av timeplanen går lettere i barneskolen. Representantene for kulturskolen har også sett at mange lærere som underviser i musikk på barneskolen ikke har noen form for fagkompetanse og at de får mer faglig ballast gjennom deltakelse i prosjektet.

Grunnskolen har erfart at de gjennom samarbeidsprosjekter med kulturskolen kan nå elever som ellers gjør seg usynlige eller har spesielle utfordringer, og at disse elevene kan lykkes på en annen måte i kulturprosjekter enn i skolen for øvrig.. Skoleprosjektene har generelt stor sosial betydning, og har veldig stor betydning for enkeltelever.

Voksenopplæringen har erfart at elevene deres har vært mye mer i kontakt med hverandre etter å ha deltatt i prosjekter. Elevene sier at de har blitt kjent med flere, de har lært noe nytt og er tryggere på å snakke norsk. Asylmottaket har erfart at aktivitetene på kulturskolen har vært viktig for mange av deres beboere som ofte har lite tilbud. Beboerne har fått bruke ressurser de ikke har fått vist tidligere og det har betydning for språklæringen.

Kulturskolen har erfart at prosjektet gir effekt for hele lokalsamfunnet. Mange kommer på de åpne arrangementene og det fører til et mer positivt syn på innvandrergruppene som er med.

3.1.5 Gratis kulturfagprosjekt til elever på 2. trinn og tverrfaglige kulturskolegrupper i SFO-tiden i Bergen

Bergen kulturskole har mange delprosjekter med felles levekårsprofil for å nå nye grupper barn og unge.

Mål

Målet med prosjektene i Bergen er å øke deltakelsen i kulturaktiviteter for barn fra lavinntekts- og innvandrerfamilier gjennom å ha flere lavterskeltilbud i skoletid og SFO. Skolen ønsket også å styrke samarbeidet med skole/SFO og utvikle kulturskolen til kulturfaglig ressurscenter.

Bakgrunn

Bergen kulturskole gir tilbud til over 6 000 barn fra 1. klasse til og med videregående skole. Noen bydeler har lenge hatt stor søking til kulturskolen, mens det i andre bydeler er betraktelig færre elever. De siste årene har kulturskolen hatt fokus på å styrke sin stilling også i bydeler som skårer lavt på levekårsstatistikken, og de har hatt et prosjekt (kulturfagsprosjektet) i to bydeler for å øke deltakelsen på tvers av økonomiske, sosiale og kulturelle skiller. Stimuleringstilskudd og levekårsmidler fra kommunen gjorde at de kunne utvide aktiviteten til å favne flere barn fra flere bydeler.

Samtidig som kulturfagsprosjektet ble utvidet, ble antallet friplasser ved kulturskolen økt, ordningen med friplass ble endret til å omfatte barn fra familier med årsinntekt på mindre enn 300 000 kroner (mot mindre enn 250 000 tidligere). Det var enighet i kommunen om å satse på kulturaktiviteter til denne gruppen barn og unge.

Beskrivelse

Kulturskolen la først inn en søknad med en generell beskrivelse av hva de ønsket å oppnå. I søknaden la kulturskolen opp til samarbeid med skole/SFO, samt å engasjere barn med innvandrerbakgrunn og fra lavinntektsfamilier i kulturaktiviteter.

Da det ble klart at de hadde fått tilslag, ”utlyste” rektor midlene internt. Hvem hadde gode ideer til hvordan man kunne integrere minoriteter og lavinntektsgrupper? Kulturskolelærerne hadde mange forslag, og mange lærere fikk tildelt en pott for å gjennomføre et prosjekt innenfor stimuleringstilskudd-/levetårspotten.

Lærerne i de tre største delprosjektene hadde lenge hatt lyst til å gjennomføre denne typen prosjekter, men det hadde ikke vært rom for det i kulturskolens budsjetter. Med ekstra midler kunne de konkretisere og realisere ideene.

Kulturfagsprosjektet skulle utvides til å favne skoler med høy andel av barn fra målgruppen. Flere av delprosjektene er varianter av kulturfagsprosjektet. Lærerne ønsket utvikle nye varianter av prosjektet rettet mot skole og SFO. Tanken er at kulturfagene skal inngå som en del av elevenes hverdag, og modellene må være egnet til å nå frem til grupper som ikke ellers ville oppsøkt kulturskolen. Kulturskolen ønsker også å være til inspirasjon og hjelp for grunnskolens egne lærere.

Det er et mål at alle delprosjektene ikke bare skal være ”inn og ut igjen” – i prosjektet vil kulturskolen gjerne utvikle ideer om hvordan skolen kan arbeide videre med temaene, eller gi tips til elevene om hvordan de kan fortsette med kulturaktiviteter.

Tekstboksen under gir en oversikt over alle delprosjektene som fikk støtte fra prosjektmidlene i kulturskolen.

- Kjøkkelvik skole: Ved denne barneskolen med mange innvandrerfamilier og andre familier med betalingsvansker, ga kulturskolen et gratis teaterprosjekt inkludert i skoletid og SFO. Vår.
- Sædal skole: Ved denne skolen i en ny drabantby ga kulturskolen et gratis billedkunstprosjekt inkludert i skoletid og SFO. Vår.
- Samarbeid med Nygaard skole for fremmedspråklige elever: Målgruppen er jenter og kvinner som møter kulturskolen gjennom Community art. Vår og høst
- Samarbeid med Helse og sosial - Ny sjanse - innvandrere: Målgruppen er unge gutter som møter kulturskolen gjennom Community art. Vår og høst
- Samarbeid med Toppe dagsenter / Åsane kulturkontor: Målgruppen er ungdom som møter kulturskolen gjennom Community art. Vår og høst
- Samarbeid med Mottaks- og kompetansesenter for flyktninger og innvandrere, MOKS: Kulturskolen tilbyr gratis undervisning i billedkunst. Vår
- Samarbeid med Nygård skole for fremmedspråklige elever: Kulturskolen tilbyr gratis undervisning i billedkunst. Vår
- Samarbeid med de 4 skolene med flest innvandrerbarn: Slettebakken, Fridalen, Ny Krohnborg og Møhlenpris. Høst
- Samarbeid med NMF og 5 skoler i Loddefjord bydel gis opplæring i skoletiden på blåse- og slagverksinstrumenter. Høst
- Samarbeid med kulturkontoret i Bergenhus/Årstad om et jentekor og en teatergruppe for ungdomstrinnet ved Gimle u-skole. Høst
- Samarbeid med skole og SFO i Fyllingsdalen om tilbud om kulturfag for 2. trinn. Høst

Vi snakket med lærerne og prosjektledere i tre av de store delprosjektene:

Fyllingsdalen – dans- og kunstundervisning i SFO-tiden: Bakgrunnen for prosjektet var at kulturskolen ønsket å teste ut et samarbeid med SFO ved et antall skoler. Bydel Fyllingsdalen ble valgt fordi det var ”den bydelen som stod for tur” – kulturskolen hadde hatt satsinger i flere andre bydeler, men ikke i Fyllingsdalen tidligere. Alle de sju barneskolene/SFO-ene i bydelen fikk kulturinnslag i løpet av året, tre skoler på høsten og fire skoler på våren. Prosjektleder/lærer mener at prosjektet absolutt har nådd målet når det gjelder å gi kvalitet til elevene og engasjere dem i kultur. Men organiseringen av tilbudet kunne vært bedre. Ved noen SFO-er var ikke prosjektet godt nok forankret, og det var praktiske og kommunikasjonsmessige utfordringer.

Loddefjord – instrumentopplæring i skoletiden og samarbeid med NMF (Norsk Musikkorps Forbund): Delprosjektet samarbeidet med musikkorpsene i bydelen og NMF om å gi instrumentopplæring i skoletiden ved fire skoler. Prosjektet skulle samtidig bidra til bedre rekruttering til korpsene. Målet med Laksevågprosjektet var at korpset skulle bli et mer tydelig innslag i skolehverdagen, at holdningen til korps skulle styrkes, at korpset kunne rekruttere noen nye medlemmer, at Kulturskolen kunne få flere elever og at grunnskolen skulle få dekket

punkter i læreplanen om musikkopplæring. Det var et felles ønske for kulturskole og NMF om å løfte frem bydelen, på grunn av dårlig rekruttering til korpene der.

NMF bidro med midler til innkjøp av instrumenter og korpsbyggerprogram til de involverte korpene. Hvis det blir mange nye aspiranter som følge av instrumentopplæringen i skolen, må korpene stå klare med instruktører og et godt opplæringsopplegg for at aspirantene ikke skal falle fra. Dette er blant utfordringene MF har hjulpet korpene med.

Da vi besøkte prosjektet så prosjektlederen en tendens til at det var flere som ønsket å være korpsaspiranter. Ett korps har hatt løpende opptak mens prosjektet har pågått for å fange opp alle de som er interesserte. For de andre korpene ville det gjenstå å se hvordan høstens opptak av aspiranter ble.

Prosjektet inngår også i NMF Trondheims prosjekt som har fått midler fra stimuleringsstipendet.

Vår gate – kulturprosjekter ved skoler med mange innvandrerbarn: De fire skolene med flest innvandrerbarn ble valgt ut til å delta i kulturprosjektet Vår gate. Tilbudet gis som en prosjektperiode til skolene, der elever skal lage en kulturproduksjon – en utstilling, forestilling, gatefest eller liknende markering/tilstelning. Elevene er delaktige i hele prosessen og bestemmer tema og uttrykksformer. I prosjektet skal ulike kunstformer tas i bruk og lokale ressurser skal ha en viktig rolle. Prosjektperioden gikk over flere uker og det var obligatorisk for elevene å delta. På avslutningskvelden deltok både elever, lærere, foreldre og lokalmiljø.

Prosjektteamet har fått mange positive tilbakemeldinger om at kulturprosjektene har gitt fine opplevelser for elever og for skolen.

Resultater og erfaringer

Prosjektene har fått god respons og tilbakemeldinger fra både deltakere, samarbeidspartnere og omverden, men prosjektlederne var usikre på om det ville finnes midler til å drive det neste år. Det var planlagt en prosjektpause for evaluering høsten 2013.

Prosjektene har noen felles erfaringer: Kommunikasjon og forventningsavklaring med skole/SFO er en av de viktigste faktorene for å lykkes. God informasjon om prosjektet på forhånd, gjerne i form av en brosjyre, er nyttig. Det har i tillegg vært noen oppstartsproblemer noen av prosjektene. For eksempel var et par prosjekter med ettermiddagsaktiviteter myntet på innvandrerjenter. Tilbudene måtte imidlertid legges ned etter kort tid, fordi ettermiddagen viste seg å være et dårlig tidspunkt for mange innvandrerjenter på grunn av familiære forpliktelser eller andre praktiske gjøremål. Ellers har de fleste prosjektene fungert veldig bra.

Kulturskolen har i forbindelse med levekårsprosjektene inngått et samarbeid med Høyskolen i Bergen. Høyskolen gjennomfører en undersøkelse av samhandlingen mellom kulturskole og grunnskole i prosjektet. Kulturskolen har formidlet sine erfaringer blant annet gjennom NMFs samlinger.

Stimuleringsstipendet

Stimuleringsstipendet var utløsende for prosjektoppstart. Prosjektet har vakt interesse hos kommunen, og da kulturskolen fikk stimuleringsstipend fra Utdanningsdirektoratet ga også kommunen tilsvarende beløp (levetidsmidler). Kulturskolen har dessuten bidratt med egne midler.

Samarbeidspartnere i prosjektet har også lagt ned mye arbeid i prosjektet, men det var ikke en forutsetning at samarbeidspartnere bidro for å starte opp prosjektene.

3.1.6 Sceneteknisk opplæring ved Kristiansand kulturskole

Prosjektet består i at lyd og lys innføres som eget fag på kulturskolen.

Mål

Målet med prosjektet har vært å tilby opplæring i lys og lyd på lik linje med instrumentundervisning. Opplæringen skal gi elevene innsikt i og forståelse for prosessen med å utvikle gode forestillinger/produksjoner med lys- og lydteknikk. På sikt skal faget bli et fast tilbud ved kulturskolen.

Bakgrunn

Kulturskolen så et behov for å gjøre lyd- og lyssetting mer profesjonelt ved egne konserter og forestillinger, for å gi en bedre helhetsopplevelse for elevene. De ønsket å trekke elevene inn i dette arbeidet. Samtidig med at prosjektideen tok form, ble det nye konsert- og teaterhuset, Kilden, åpnet. Det nye anlegget ga gode muligheter for samarbeid, og også Kilden så nytten av å bygge opp kompetanse på dette feltet.

Med prosjektet ønsket kulturskolen å løfte kvaliteten på ungdomsarrangementer i byen, og samtidig bygge opp ferdigheter hos teknisk interessert ungdom som andre institusjoner i byen kan nyttiggjøre seg. De har erfart at interessen for tekniske fag er økende og at slik kompetanse høyner kvaliteten på alt kulturskolen gjør.

I forkant av prosjektet gjennomførte Kristiansand kulturskole et pilotprosjekt. På bakgrunn av erfaringer fra pilotprosjektet utformet de et helårig undervisningstilbud.

Beskrivelse

Undervisningstilbudet er et samarbeidsprosjekt mellom Kilden teater- og konserthus, Slamsen ungdomskulturhus og kulturskolen. Kilden og Slamsen stiller med lærerkrefter, lokaler og utstyr, mens kulturskolen har ansvar for rekruttering og elever, samt ”logistikk” – det vil si informere om planer og tidspunkter, sørge for vikar hvis det trengs, og generelt sørge for at både elever og samarbeidspartnere får den informasjonen de trenger.

Elevene har to kvelder med teori, mens resten av arbeidet er praktisk og legges opp mot arrangementer ved kulturskolen. Gradvis styrer elevene produksjonene på egenhånd, og hvert semester avsluttes med en slags eksamen hvor elevene selv har ansvaret for hele forestillingen.

Det har vært en bevisst strategi å ikke gjøre kurset for teoretisk, men å fokusere på praksis og håndverk. Videre har kulturskolen lagt vekt på å bruke teknikere som ønsket og egnet seg til å jobbe med ungdom og undervisning.

Deltakerne i prosjektet er i alderen 15-20 år. Prosjektet har hatt veldig ivrige deltakere og tilbudet videreføres i høstsemesteret, med scenografi.

Erfaringer og resultater

De involverte fra kulturskolen og Kilden kjente hverandre godt fra før, men hadde ikke hatt så tett samarbeid før dette prosjektet startet opp. Det har vært god og tett kontakt mellom aktørene, og de synes å ha fungert som ett integrert prosjektteam. Ifølge informantene fungerer samarbeidet bra, fordi begge parter har et realistisk bilde av hva den andre kan bidra med.

Prosjektet har fått synergieffekter ved at kulturskolen har fått et bredere samarbeid med Kilden i etterkant av prosjektet. For eksempel har kulturskolen hatt lørdagskonserter ved Kilden og kulturskolens uke på slutten av vårsemesteret. I tillegg skal det startes opp talentutviklingsprogram i samarbeid med Universitetet i Agder. Dette ville antakelig kommet i gang uansett, men det antas at samarbeidet vil fungere enda bedre nå som de kjenner hverandre.

Et suksesskriterium har vært at prosjektet har tatt form ”på gulvet.” Lærerne har kunnet forme prosjektet i samarbeid med elever og kulturskolen. Læreplanen har ikke vært rigid, men i stor grad blitt til underveis i prosjektet, og lagt opp på ungdommenes premisser.

En annen suksessfaktor er Kildens innstilling til utadrettet virksomhet. Institusjonen oppfatter at den har et samfunnsansvar i regionen, og ser at de selv får noe igjen for denne formen for utadrettet virksomhet. Prosjektet hjelper Kilden i å nå ut til ungdom, og å skape interesse rundt

noen av profesjonene ved teater- og konserthuset. Med denne bakgrunnen har det vært enkelt å selge inn samarbeidsprosjektet med kulturskolen både overfor ledergruppe og teknikere som har stilt som lærerkrefter.

En tekniker fra Kilden opplever at det er befriende og berikende å jobbe med amatører. Det gir et avbrekk fra store, prestisjetunge oppdrag ved Kilden å se spillegleden blant unge utøvere og teknikere. Kulturdirektøren i kommunen roser også samarbeidet mellom kulturskolen og Kilden, og mener det er et viktig eksempel på at samarbeidet ikke bare foregår på festtalenivå, men på et faglig og praktisk nivå.

Det har vært et par mindre utfordringer i løpet av prosjektperioden:

- I søknaden var det lagt opp til samarbeid med nærliggende kommuner, men de hadde ikke elever som var interesserte da prosjektet startet opp. Kulturskolen vil prøve igjen med samarbeid fra neste semester.

- Kilden har hatt sitt åpningsår samtidig med prosjektet, det har ført til noen startproblemer. I perioder måtte lærerne ha vikar på grunn av interne oppgaver ved Kilden. Både lærerne og kulturskolen kunne ønsket seg mer kontinuitet i undervisningen, men dette vil bedres fra neste semester.

Stimuleringsstilskuddet

Undervisningsopplegget ville ikke blitt igangsatt uten stimuleringsstilskudd. I tillegg til kulturskolens innsats har Kilden og Samsen bidratt med en vesentlig andel ressurser, i form av lærernes tid og gratis bruk av utstyr.

Kulturskolen ville videreføre prosjektet selv om de ikke får nytt tilskudd, men uten ekstra midler kan det ikke gjøres i samarbeid med andre kommuner.

3.1.7 Utvikling av skrivekunst i Stavangerregionen gjennom skrivekonkurranse ved kulturskolen i Sandnes

Prosjektet innebærer en regional skrivekonkurranse for 10. klassinger initiert av kulturskolen i Sandnes.

Mål

Målsettingen med prosjektet er å sette fokus på skrivekunst i regionen, og gi et kvalitetstilbud til barn og unge om skrivekunst. I tillegg var det et ønske om å gi deltakerne innblikk i den redaksjonelle prosessen for bokutgivelser og hele løpet frem til en bok trykkes og publiseres.

Bakgrunn

Sandnes kulturskole har gjennom flere år hatt tilbud om skapende skriving til sine elever. Kulturskolen ønsket å skape mer blest om tilbudet og vise at kulturskolen også har andre aktiviteter enn musikk og drama. I skoleåret 2011-12 ble tilbudet utvidet med en egen skrivekonkurranse som var åpen for alle 10.klassinger i regionen. Ideen om en skrivekonkurranse ble utviklet av kulturskolens egne skrivekunstelever, i samarbeid med prosjektleder.

Beskrivelse

Alle 10. klasser i regionen ble invitert til å delta i skrivekonkurransen. Konkurransen tok utgangspunkt i en sitatcollage der tema var generasjon og generasjonsforskjeller, mediebruk, teknologi utvikling, sosial og eksistensiell livsfølelse anno 2011. Konkurransen var åpen for alle tekstsjangre, både fiksjon og sakprosatetekster.

Kulturskolen jobbet aktivt mot skolene for å gi informasjon om prosjektet. Stavanger Aftenblad informerte også om prosjektet.

Kulturskolen måtte i starten bruke en del tid og krefter på å selge inn prosjektet hos skolene. Deltakerne i prosjektgruppa reiste rundt for å følge opp og motivere skoler og enkeltlærere til å delta. Etter hvert opplevde prosjektet en overveldende respons fra skolene.

De 100 beste tekstene fikk tilbakemelding fra skrivekonsulent, og mulighet til å videreutvikle teksten sin før endelig juryering. Juryen bestod av to elever fra styringsgruppa, skrivekunstlærer ved kulturskolen (også prosjektleder), en forfatter og en skribent fra Stavanger Aftenblad. Vinnertekstene ble fremført under et avslutningsarrangement, Verdens bokdag, i Sandnes februar 2012.

Skrivekunstelevne ved kulturskolen var med på hele prosessen, både praktisk og faglig. De har fått erfaring med redaksjonelt arbeid, med konsulent- og juryarbeid og med prosjektarbeid. Også deltakerne i konkurransen har fått en føling med den redaksjonelle prosessen og tilbakemelding fra eksterne konsulenter.

Erfaringer og resultater

Prosjektlederen oppfatter at prosjektet har vært en suksess. Skrivekunstoffaget ved Sandnes kulturskole har rekruttert noen nye elever fra nabokommuner i kjølvanet av skrivekonkurransen. Det har synliggjort kulturskolens mangfoldige rolle og reklamert for skrivekunsttilbudet.

Prosjektet har også vært en pilot for hvordan kulturskolene kan jobbe for å markedsføre seg selv og rekruttere nye elever. Sandnes kulturskole ønsker å gjenta konkurransen med jevne mellomrom for å markedsføre skrivekunst og tilrettelegge for skriving blant ungdom i regionen. Om ikke skrivekonkurransen blir en fast aktivitet, er det uansett et verktøy som kulturskolene kan benytte senere og fylle med det innholdet de ønsker. Prosjektlederen ønsker å lage en slags manual for å dokumentere prosess og erfaringer fra prosjektet slik at andre kulturskoler kan gjennomføre liknende konkurranser.

Det meste i prosjektet forløp etter planen, med unntak av at de bestemte seg for å trykke vinnerbidragene i Aftenbladet i stedet for å lage egen bok med vinnerbidragene. I etterkant av konkurransen var det meningen at et utvalg av tekstene skulle bli samlet og publisert i en egen bok/e-bok i samarbeid med medielinja ved Sandnes videregående skole og Stavanger Aftenblad. Når vinnerbidragene i stedet ble trykket i Stavanger Aftenblad bidro det til at skrivekonkurransen ble bedre kjent, og vinnerbidragene nådde ut til alle Aftenbladets abonnenter.

Stimuleringsstipend

Stimuleringsstipend var utløsende for at prosjektet kunne igangsettes, men også samarbeidet med Stavanger Aftenblad ble regnet som viktig. Avisen stilte med betydelige bidrag: Jurymedlemmer, premier, redaksjonell omtale og trykking av vinnerbidrag.

3.1.8 Kulturlauget – den kulturaktive eleven. Kulturskolerådet i Møre og Romsdal

Gjennom prosjektet Kulturlauget tilbyr kulturskolene kulturverksteder til grunnskoler i kommunen/nabokommuner.

Mål

Prosjektet er et ledd i satsingen på kulturskoler som ressurs- og kompetansesentre. Målet med prosjektet er å stimulere flere elever til å delta i kulturaktiviteter, skape større etterspørsel etter opplæring i form av verksteder fra kulturskolen, og utvikle nye samarbeidsmodeller mellom

kulturskole og grunnskole. Verkstedene skal bruke fagkompetansen hos kulturskolens lærere, og tilføre grunnskolen kompetanse som skolen ikke selv besitter.

Bakgrunn

Større kulturskoler i regionen har hatt liknende modeller med å tilby verksteder til skolene tidligere, men for mindre kulturskoler er det nytt å jobbe på denne måten. I prosjektet ønsker Kulturskolerådet Møre og Romsdal å utvikle kompetanse på å jobbe verkstedsbasert og i samarbeid med grunnskolen. De ønsker å kunne tilby skolene lett tilgjengelig og kortreist kompetanse, som et supplement til Den kulturelle skolesekken.

Beskrivelse

Kulturlauget er et prosjekt igangsatt av Norsk kulturskoleråd i Møre og Romsdal i samarbeid med Den kulturelle skolesekken, Ungdommens Kulturmønstring og utdanningsavdelingen i fylkeskommunen. Prosjektet er basert på et samarbeid mellom kulturskolen og grunnskolen. Prosjektet er organisert med en overordnet prosjektgruppe, der en prosjektkoordinator i 20 prosent stilling følger opp utvikling av verkstedene i dialog med kulturskolene. Hver kulturskole er ansvarlig for prosjektet i sin kommune.

I starten ble 33 kulturskoler i Møre og Romsdal invitert til å delta i prosjektet, 11 av skolene takket ja. De representerer 13 kommuner. Totalt er det 38 lærere fra kulturskolen som bidrar. Kulturskolelærerne som arbeider med disse prosjektene, har mellom 25 og 100 prosent stillinger.

Skoleåret 2011/12 ble det avviklet 166 verksteder, der om lag 3200 elever fra 1. – 10. trinn deltok i til sammen 22 000 elevaktive timer. Intensjonen er å øke kapasiteten i skoleåret 2012/13.

Verkstedene er en måte å gi en kultursmakebit til alle på. Det er stort spenn i både tema og varighet av verkstedene. Noen eksempler på hva som tilbys:

- Skyggeteater og musikk, 1,5 timer
- Låtskriververksted
- ”Vi mekker et show”, 2 dager
- Stomp (musikk og rytme produseres med ulike ting, kroppen osv.), 1 time
- Lys og skygge, 1 dag
- Animasjonsverksted, 2 dager

Det er ønskelig at lærerne deltar i verkstedene sammen med elevene. På den måten kan arbeidsmåter og kunnskap fra verkstedene tas med inn i undervisningen og knyttes sammen med andre fag. Verkstedslærerne forsøker også å gi ideer til hvordan skolen selv kan jobbe videre med kulturprosjekter eller ta inn kunstneriske uttrykksformer i andre fag.

Erfaringer og resultater

Prosjektleder opplever prosjektet som veldig spennende. Det har tatt noe tid å få prosjektet opp å gå. Noen kulturskoler la litt for ambisiøse planer og måtte gjøre enkelte tilpasninger for å få det til å passe med grunnskolens planer og ønsker. Men selv om noen av de 11 kulturskolene har hatt utfordringer, er de fortsatt med og synes prosjektet er givende.

Fra kulturskolenes side ser de at verkstedene bidrar til å styrke samarbeidet med grunnskolen. Grunnskolen erfarer at kulturskolen er nytenkende, og at den er et ressurscenter som skolen kan dra nytte av.

Prosjektgruppen vurderer selv at kvaliteten på tilbudet er høy. Kulturskolene fremstår mer enn tidligere som et kompetansesenter, noe som er i samsvar med målsettingene fra departementet. Prosjektlederen har sendt ut en spørreundersøkelse til kulturskoler og til grunnskolene som har verksted. Prosjektet har fått veldig gode tilbakemeldinger fra skolene. Elevene har vært aktive

og hatt glede av tilbudet. I skolenes tilbakemeldinger fikk verkstedene dårligst skåre på informasjon i forkant.

I den første perioden er tilbudet gratis for grunnskolen. Senere er det meningen å ha ordinær drift gjennom at skolene betaler en egenandel. Prosjektgruppen er usikker på hvordan det kommer til å gå, og tror at prosjektperioden er for kort. Den burde antakelig vært fem år for at modellen skal få tid til å sette seg.

Det er et mål å utvide modellen til å dekke hele fylket, slik at alle i fylket har tilgang til verksteder. I prosjektet prøver kulturskolene ut ulike modeller og samler erfaringer slik at det i etterkant kan spres oppskrifter/pakker som de lokale kulturskolene kan bruke i sitt nærmiljø. Noen verksteder er likevel personavhengige, og prosjektgruppen mener at det ikke gir mening å videreføre disse.

Prosjektmodellen har potensial til å videreutvikles til andre fylkeskommuner og spres nasjonalt.

Stimuleringsstilskuddet

Tilbakemeldingen fra en av kommunene som har kulturverksted er at tilbudet er positivt, men ville være altfor kostnadskrevenende uten stimuleringsstilskudd. Det kreves utstyr og lærekrefter, og kulturbudsjettene i kommunen er ikke store. Prosjektet ville antakelig ikke blitt igangsatt uten tilskuddet, og det er ikke klart hvorvidt det kan videreføres uten statlige midler. Kulturkontakten ved en skole i samme kommune understreker at ”alt koker ned til budsjett” og at selv om skolen har nytte av det, vil det bli vanskelig å kjøpe inn verksteder med høy egenandel.

3.1.9 Kulturell samhandling for alle i SFO ved Skien kulturskole

Prosjektet handler om kulturell samhandling for elever i skole/SFO med fokus på kulturelt mangfold og integrering.

Mål

Målet med prosjektet er å bruke kunst og kultur som brobygger mellom forskjellige kulturer og som virkemiddel i integrert undervisning samt å prøve ut nye tilbud og samarbeidsformer i kulturskolen.

Bakgrunn

Kulturskolen ønsket å finne frem til arbeidsmåter og samarbeidsmodeller på områder hvor det er lite aktivitet i dag, og hvor kulturskolen ønsket å forbedre seg. Dette gjaldt elever med behov for tilpasning, barn og unge med minoritetsbakgrunn og tilbud i SFO-tiden. Tanken er at tiltaket skal gjøre kulturskolen mer synlig og gi et tilbud tilpasset disse målgruppene.

Beskrivelse

Tre skoler omfattes av prosjektet. Blant disse er én skole med mange minoritetselever, og to skoler med integrert undervisning med normalfungerende elever og elever med behov for tilrettelagt undervisning (forsterket skole).

Undervisningen tar utgangspunkt i Stomp og omfatter musikk, dans, kunst og håndverk. Hver av skolene får en prosjektperiode med ukentlige besøk av kulturskolelærerne. To skoler hadde gjennomført prosjektperioden på intervju tidspunktet. Prosjektperioden består av tre deler og skal munne ut i en forestilling: Først planleggingsperioden hvor elevene i samarbeid med lærerne utformer ideen til en forestilling, så følger produksjonsperioden, og til sist fremføring. Temaet søppel og miljø skal være en rød tråd i prosjektperioden. Søppel skal brukes til å lage musikk, scenografi og kostymer.

Etter hver prosjektperiode gjennomføres en kort evaluering med alle de involverte, inkludert elevene.

Erfaringer og resultater

Rektor mener at det er bra for kulturskolen å bevege seg ut av sin vanlige setting, og bruke faget på en annen måte og mot andre deltakere: ”Det er positivt å tvinge seg selv til å anvende faget sitt på nye måter.”

Det har vært enkelte praktiske utfordringer i prosjektet. Prosjektet er noe forsinket i forhold til milepælene som var beskrevet i søknaden. Bakgrunnen var hovedsakelig at prosjektmidlene kom for sent til å planlegge aktivitet i inneværende skoleår. På grunn av utskiftninger i ledelsen ved en av skolene måtte prosjektet dessuten gjennomføres på et senere tidspunkt enn planlagt. Kulturskolen ser at det er en fordel om planen legges for hele skoleåret av gangen, inkludert forberedelsesmøter.

Ved én skole ble ikke prosjektet godt nok forankret på forhånd. Her ble ikke resultatene slik man hadde ønsket, og dette er også tilbakemeldingene fra skolen. Ved den andre skolen som hadde gjennomført kulturprosjektet på intervjuetidspunktet, var tilbakemeldingene veldig gode, her var også dialogen på forhånd mye bedre.

Prosjektet er også del av EU-prosjektet KRUT, som et lokalt utviklingsprosjekt. Hovedtemaene i KRUT er unge talenter, kreativt mangfold og tilpassede undervisningsformer. Innenfor KRUT har det i tillegg vært erfaringsamlinger hvor kulturskolen har delt sine erfaringer og fått innspill fra andre angående prosjektet.

Stimuleringsstipendet

Den kulturelle skolesekken har bidratt med noe midler i tillegg til stimuleringsstipendet. Stipendet var utløsende for aktiviteten.

3.1.10 Talentlab'en på Ørland kulturskole

Mål

Målet med prosjektet er å fange opp talenter og bedre tilbudet til disse, og å gi et tilbud til hele regionen om et mellomnivå mellom kulturskolen og Lørdagsskolen i fylket. Prosjektet ville gi en bedre utnyttelse av lærerressursene ved kulturskolene, og man anså at tilbudet ville være motiverende og inspirerende for både lærer og elev.

Bakgrunn

Kulturskolen har i flere år ønsket å ha et tilbud til elever som ønsker noe mer enn ordinær undervisning. Med Talentlaben ønsket de å sette fokus på at det er lov å være god og skille seg ut på kulturskolen, og det er lov å ville nå langt. Med Talentlaben er tanken at elevene skal få fordype seg i sitt kunstuttrykk, samtidig som regionen får utnyttet kompetansen i kulturskolene bedre.

Beskrivelse

Fem kulturskoler samarbeider om Talentlaben. Undervisningen er lagt til månedlige samlinger. Her skal alle elevene få en time individuell undervisning og gruppeundervisning, samt konsert- og utstillingstrening. Tilbudet er i utgangspunktet tverrfaglig, alle kunstformer kan delta. Opptaket ble likevel gjort med tanke på å konstruere noen tydelige grupper, og i første driftsår omfattet tilbudet musikk, kunsthøgskole og dans.

Målgruppe er elever i alderen 11-17 år, det første året var det 23 deltakere.

Samlingene er obligatoriske for elevene. Elevkontingenten tilsvarer en elevplass i kulturskolen. Kulturskolene som deltar må bidra med en lærerressurs hver i prosjektet, på den måten er det også en egenandel for kulturskolene.

Det er et mål at alle deltakerne skal ha en annen lærer enn sin vanlige kulturskolelærer når de får undervisning på Talentlaben. I noen tilfeller har Talentlaben hentet inn eksterne lærere, altså lærere som ikke arbeider ved de involverte kulturskolene. Utover dette har det ikke vært eksterne samarbeidspartnere i prosjektet.

De involverte kulturskolene er likeverdige eiere av prosjektet og møtes månedlig i styringsgruppemøter.

Erfaringer og resultater

Det meste har forløpt etter planen i prosjektet, elevene har vist stor entusiasme og de involverte har opplevd det som gøy. Deltakerne har fått konserttrening og god undervisning. For lærerne er det også givende å kunne jobbe med motiverte elever, og på et høyere nivå.

Det var i utgangspunktet tenkt at hele regionen skulle delta, men de minste kommunene har ikke kunnet delta av økonomiske årsaker (hver kulturskole må stille lærerressurser til disposisjon). Reiseavstand har også vært en utfordring for noen.

I prosjektet har man erfart at det har vært noe krevende å få god nok kommunikasjon mellom kulturskolelæreren og Talentlablæreren til den enkelte elev. Dette er viktig å få på plass for å sikre elevenes progresjon og for at Talentlaben skal fungere tilfredsstillende.

Stimuleringsstilskuddet

Det er planer om samarbeid med Lørdagsskolen i Trondheim hvis Talentlaben fikk stimuleringsmidler videre. Uten stimuleringsmidler blir sannsynligvis Talentlaben videreført, men i mindre skala. De små kommunene vil ikke kunne delta.

3.1.11 Teknologi og formidling ved Time kulturskole

Mål

Målet med prosjektet er å gi elever ved kulturskolen kunnskap om sceniske produksjoner, både det å stå på scenen og kunnskap om lyd- og lysteknikk.

Bakgrunn

Kulturskolen har den senere tiden i økende grad laget tverrfaglige produksjoner og prøver å få i stand jevnlig, gode sceniske produksjoner.

Beskrivelse

Faget er hovedsakelig myntet på elever som allerede mottar annen type undervisning ved kulturskolen og som er i ungdomsskolealder. Tilbudet var ment å ha faste undervisningsdager og foregå i gruppe.

Profesjonelle lyd- og lysfolk har vært leid inn som lærekrefter i prosjektet. De samme personene har tidligere produsert forestillinger for kulturskolen, men det er nytt at de bidrar i undervisningen.

Undervisningen er todelt. I prosjektet er tanken at elever og lærere i samarbeid skal heve kvaliteten på kulturskolens produksjoner ved å lære mer om lys- og lyddesign. En rent teknisk undervisningsbit skal sørge for dette. Samtidig skal den enkelte elev få bedre innsikt i hvordan scenen skal tas i bruk, bli bevisst på hvordan det er å være utøvende på scenen og hvordan et budskap kan formidles til publikum. Tilbudet gis parallelt med individuell/gruppeopplæring i instrument, sang, dans, drama etc. Elevene kan selv velge om de vil delta i begge delene av tilbudet, eller bare ett.

Kulturskolen benytter Storstova (kulturhuset) i undervisningen, her kan deltakerne øve seg på en fullgod scene.

Erfaringer og resultater

Kulturskolen har noe delte erfaringer med prosjektet. Det har vært litt tungrodd, blant annet fordi elevene er travle og ikke har hatt tid til å prioritere tilbudet. Tilbudet var først lagt opp med faste undervisningsdager, men underveis ble det gjort om til å bli mer prosjektbasert. Da økte også oppslutningen igjen.

Videre har det vært en utfordring å lage en læreplan i et fag som kun eksisterer på idéplanet. Kulturskolen ser at de kunne hatt nytte av en grundigere fagplan.

Rent praktisk har det også vært krevende å finne tidspunkter for undervisningen som passer for alle elevene og eksterne lærere. Det har også vært noe utfordrende å finne frem til eksterne teknikere som kan formidle faget sitt videre til ungdom.

Samtidig har det vært gode tilbakemeldinger fra de elevene som har vært med gjennom hele prosjektperioden. Prosjektansvarlige mener at prosjektet har vært vellykket sett i lys av at det skulle prøves ut en ny aktivitet. Kulturskolen har også tatt kontakt med en ungdomsskole i forbindelse med et nytt valgfag – ”sal og scene” – for å vurdere om de kan utvikle et godt fagtilbud sammen.

Kulturskolen ser muligheter for at flere kulturskoler kan tilby samme type fag. Kulturskolene har kompetanse på å drive større produksjoner, men leier ofte inn teknikere i stedet for å gjøre det selv. Samtidig er elevene vant med teknologi og tar teknikken lett – og har stor glede av det.

Stimuleringsstilskuddet

I tillegg til stimuleringsstilskuddet, har kulturskolen stilt med betydelige drifts- og lønnsmidler i forbindelse med produksjon av en egen forestilling ved kulturskolen, som har vært en viktig del av teknologi- og formidlingstilbudet. Prosjektet ville ikke blitt noe av uten stimuleringsmidler.

3.1.12 WOW – et samarbeidsprosjekt mellom kulturskole og SFO på Nesodden

Mål

Målene med prosjektet er å utvikle samarbeidsmodeller mellom kulturskole og SFO og tilby kulturaktiviteter av høy faglig og pedagogisk kvalitet i SFO-tiden. Aktivitetene skal favne alle elevene og være gratis, og på den måten bidra til å jevne ut de sosioøkonomiske forskjellene i deltakelse i kulturskoleaktiviteter. Prosjektet skal også synliggjøre kulturskolen som kompetanse- og ressurscenter.

Bakgrunn

Nesodden kulturskole ligger under skolesjefen på Nesodden. Over tid har kulturskolen utviklet et godt samarbeid med skolene i området. Skolene har tidligere brukt kulturskolens lærere til ulike prosjekter, og kulturskolen har selv initiert prosjekter som er gjennomført sammen med noen av skolene. Som et neste steg ønsket kulturskolen å utvikle modeller for samarbeid mellom kulturskolen og SFO, og utvikle nye undervisningstilbud som kan gjennomføres innenfor rammen av SFO. Det har også tidligere vært noe samarbeid mellom enkelte SFO-er og kulturskolen, ved at SFO har kjøpt timer av kulturskolen – og krevd en egenandel fra elevene (størrelsen har variert fra skole til skole). Målet med prosjektet er å kunne gi tilbud til flere barn. Ved å gjøre tilbudet gratis skal det være mulig for alle å delta. Deltakelsen i SFO er svært høy ved en av de aktuelle skolene. Ved å få tilført stimuleringsmidler har det også vært mulig å utvikle aktiviteter spesielt myntet på SFO.

Beskrivelse

Det ble valgt ut en pilotskole for utvikling av kulturtilbud til SFO. Her ble det utviklet og prøvd ut ulike programmer tilpasset de fire laveste klassetrinnene. Lærere fra kulturskolen underviste i musikk, visuell kunst, keramikk, tekstil, animasjon, teater og dans. Tanken er at elevene etter

fire år skal ha prøvd seg innenfor ulike uttrykk, kunstformer og håndverk. Ved pilotskolen er det opprettet noen kombinerte stillinger, det vil si at det er kulturskolelærere som underviser både i grunnskolen, kulturskolen og SFO. Ved slike kombinerte stillinger har flere kulturskolelærere fått større stillingsandeler, og mer arbeid på dagtid (tradisjonell kulturskoleaktivitet er oftest på kveldstid).

Ved fire andre skoler tilbys også kulturskoleaktiviteter, men noen færre aktiviteter enn ved pilotskolen. Ved én skole er det også opprettet et teatertilbud til 5. klassetrinn. Tilbudene er frivillige både ved pilotskolene og de fire andre, og krever påmelding.

Det skapende elementet er en viktig del av alle aktivitetene. Elevene skal være delaktige i hele prosessen, i teatertilbudet er de for eksempel med på å utvikle historie og manus. Det er kulturskolens egne lærere som står for utvikling av undervisningstilbudene og selve undervisningen.

WOW-prosjektet har også vært en del av Oase 3, et prosjekt gjennom Musikk i skolen. Norges musikkhøgskole var involvert i prosjektet og SFO-tilbudene ble praksisarena for studenter herfra. Gjennom Oaseprosjektet har kulturskolen formidlet erfaringer med SFO-samarbeidet.

Erfaringer og resultater

Elevdeltakelsen har vært veldig god i prosjektet, det er mange nye elever som viser interesse for tilbudene.

Fra kulturskolens side blir det sett som en fordel at de er organisert sammen med skolene i kommunen. Samarbeidet blir lettere når de har felles arenaer med skolene. Underveis i prosjektperioden er det avholdt møter med skolene i prosjektet. Kulturskolen mener det er viktig å ha faste møter og å være i dialog med skolene hele tiden. På denne måten blir det et reelt samarbeid, ikke bare enkeltstående ”stunt” fra kulturskolens side.

Det er en utfordring for samarbeidet at skolene og SFO-ene er så forskjellige fra sted til sted. Dette gjør at tilbudene må skreddersys den enkelte skole, og tilpasses rammene der. I tillegg har det vært noen logistikkproblemer for den skolen som ligger lengst vekk fra kulturskolen geografisk. Videre er det avgjørende at SFO er innstilt på at prosjektet skal lykkes og har vilje til å bidra. De må stå ansvarlig for informasjon, påmelding, rom og så videre. Erfaringen er at SFO-enes engasjement varierer, og at det ofte er personavhengig hvor godt samarbeidet fungerer.

Satsingen på kulturtilbud ved Nesoddtangen skole resulterte i nominasjon til Gullsekken 2012.

Stimuleringskuddet

Prosjektmidlene er i all hovedsak brukt til lærerlønninger. Prosjektet kunne ikke vært gjennomført som gratistilbud uten midlene, og heller ikke som utviklingsprosjekt for nye tilbud/samarbeidsformer.

I tillegg til stimuleringskuddet har kulturskolen selv bidratt med en pott, og de har fått midler til innkjøp av utstyr fra Frifond. Kulturskolen håper å få noe økte rammer fra kommunen slik at prosjektet kan videreføres.

3.2 Drøfting av erfaringer fra de nasjonale prosjektene

Når vi ser på de nasjonale prosjektene samlet ser vi at det er flere fellestrekk ved prosjektenes mål og innretning, samt hvilke erfaringer de har fra samarbeid, og hva de har erfart er avgjørende for å lykkes med prosjektene.

Felles for flere av prosjektene er mål om å nå grupper som vanligvis ikke deltar i kulturskolens aktiviteter, gjerne i samarbeid med skole og/eller SFO. Innholdsmessig er det flere av prosjektene som resulterer i en produksjon der mange ferdigheter og fag er involvert. Når det

gjelder aktiviteter som er nye for kulturskolene, er det særlig prosjekter innen lys og lyd som er valgt ut. Samtidig er prosjektene i stor grad preget av motivasjon og interessefelt hos den enkelte prosjektleder og kulturskole. Felles for prosjektene er at de er gjennomført av ildsjeler.

Grad av nyskaping og utvikling av nye prosjekter

Alle de nasjonale prosjektene synes å ha viktige elementer av nyskaping i seg. De fleste informantene understreket også at de med stimuleringsstøttestrukturen kunne prøve ut ideer som de hadde tenkt på i en lang periode, men som lå utenfor kulturskolens mulighetsrom tidligere. Vi har ikke oversikt over alle landets kulturskoler og tilbudene de gir, og kan ikke si at de ulike prosjektene er *helt nye* innen kulturskoleverdenen, men de har i alle fall vært nye for de aktørene vi har intervjuet.

Noen har hatt liknende pilotprosjekter tidligere, men disse har vært i mindre omfang. I Kristiansand hadde de for eksempel en mindre versjon av lyd/lys-prosjektet i forbindelse med en musikaloppsetning før hovedprosjektet ble igangsatt. Representanter for andre nasjonale prosjekter sier at de har hørt om liknende tiltak ved andre kulturskoler, men at prosjektet er nytt for dem selv. Dette gjelder for eksempel prosjektet med instrumentopplæring og kulturprosjektene i grunnskolen i Bergen. Videre har for eksempel Talentlaben ved Ørland kulturskole latt seg inspirere av erfaringer fra Lørdagsskolen, men det nasjonale prosjektet omfatter likevel en helt ny modell basert på samarbeid mellom mindre kulturskoler i regionen.

Andre prosjekter er nyskapende fordi de bruker kulturskolen som arena på en ny måte. Det gjelder for eksempel kulturskolen i Ås som i prosjektet ønsker å være et ressurscenter for internasjonal kultur, og med det være en møteplass for personer med ulik landbakgrunn.

Selv om noen av de nasjonale prosjektene har dratt nytte av tidligere erfaringer, er prosjektene for det meste upløydt mark for de involverte kulturskolene, og de har selv funnet ut av samarbeidsmodeller og innhold i prosjektene.

Det er en gjennomgående erfaring at stimuleringsmidlene er essensielle for å kunne utvikle nye prosjekter. Erfaringene både fra de som jobber med prosjektet og samarbeidspartnere er at prosjektene skaper engasjement og gir stor glede. Samtidig erfarer mange at å etablere nye prosjekter er krevende, det tar mye tid for alle involverte, og noen opplever en del intern motstand i starten. En vanlig erfaring er også at samarbeidspartnere blir mer villige til å bidra når de har fått erfaring med ett prosjekt.

Omfang og målgrupper

De fleste av de nasjonale prosjektene har hatt et lokalt nedslagsfelt, men flere har gitt mulighet for barn/unge i nabokommuner til å delta. Det gjelder for eksempel de to undervisningsprosjektene i lys/lyd. I Bergen har man lagt aktivitetene til de ulike bydelene. Andre prosjekter har hatt et regionalt perspektiv, dette gjelder blant annet kulturverkstedene i Møre og Romsdal og skrivekonkurransen i Rogaland. Kor Arti'-prosjektet er det eneste nasjonale prosjektet, deres undervisningsopplegg kan benyttes av skoler over hele landet.

Noen prosjekter er lokale. men opptatt av at den kompetansen de har tilegnet seg gjennom prosjektet skal komme andre kulturskoler i regionen til gode, det gjelder for eksempel filmprosjektet i Elverum.

De prosjektene som ønsker å nå ut til barn/unge som ellers ikke ville deltatt i kulturskolens aktiviteter gir ofte smakebiter på kulturaktiviteter til målgruppen. Det kan være i form av ukentlig instrumentundervisning i løpet av et semester, et enkeltstående kulturprosjekt over noen dager/uker, eller enkeltstående kulturaktiviteter som for eksempel Barnas verdensdag og internasjonal kulturuke.

Prosjektene som har som mål å prøve ut nye fagtilbud ved kulturskolen, gir i de fleste tilfeller opplæring i det aktuelle faget/kunstformen til en gruppe elever som selv melder seg til aktiviteten. Dette gjelder Talentlaben ved Ørlandet kulturskole og opplæring i sceneteknikk i Kristiansand. Filmprosjektet i Elverum og sceneteknikkprosjektet på Time har ønsket å inkludere flest mulig av elevene på kulturskolen.

Samarbeid med andre aktører

Skole/SFO

Samarbeid med skole eller SFO er et av målene med stimuleringsstipendet. Bare tre av de nasjonale prosjektene har *ikke* samarbeid med skole eller SFO. Omfanget av samarbeid og hvor tett det er, varierer fra prosjekt til prosjekt: Kulturskoleprosjektene i Bergen og på Nesodden har for eksempel hatt veldig tett samarbeid med skolene i noen av delprosjektene. Prosjektet i Ås har samarbeidet mye med skolen og blant annet brukt musikktime til å sette opp en flerkulturell forestilling. Teaterprosjektet i Larvik har samarbeidet tett med grunnskolen, skolen har bidratt med å finne og motivere elever og har tatt mye ansvar for organiseringen. Mens for eksempel Sandnes kulturskole har hatt løst samarbeid med skolene – i form av informasjon om skrivekonkurransen og motivering av deltakere. Totalt sett har disse prosjektene hatt gode erfaringer med samarbeid.

Flere av prosjektene har imidlertid erfart at skolesamarbeidet er svært avhengig av tilpasninger og initiativ fra kulturskolen. Mange som har hatt samarbeid med skoler beskriver det som at ”to forskjellige verdener” møtes, men at de etter hvert i prosjektet har fått verdifull erfaring med hvordan skolen fungerer og bør tilnærmes. Flere mente at nå som de kjente hverandre, kom samarbeidet til å bli lettere ved neste anledning. Det har vært utfordringer knyttet til å ”selge inn” prosjektene hos skolene og å få dem til å passe det inn i skolens semester- og timeplaner. En spesiell utfordring som ble nevnt, var at når kulturskolene får tildelt stimuleringsmidler og begynner planlegging av prosjektet, har skolene allerede lagt planer for hele semesteret og det er vanskelig å komme inn på det tidspunktet. Fra skolens ståsted er det viktig at prosjektet planlegges i god tid, og at det passer inn i flere fag/mål fra læreplanen. Prosjektene krever ofte omrokking på timeplanen.

En generell erfaring er at det er lettere å samarbeide med barneskolen enn med ungdomsskolen fordi timeplanen på ungdomsskolen er mye mindre fleksibel, og også fordi det er vanskelig for kulturskolelæreren å bidra i karaktersetting.

Det er en fordel å ha samarbeidet godt forankret hos skolens ledelse. Et godt samarbeid med skolen er også avhengig av at skolen har lærere som aktivt ønsker, og er motivert for, å bruke tid på et slikt samarbeid. De lærerne vi intervjuet var svært positive til hvilken betydning det har for elevene å delta i kulturaktiviteter. Men noen hadde erfart at andre lærere ikke var like positive: *”Det har vært blanda mottakelse blant lærerne, tilbudet kommer kanskje en måned før. Kanskje det krasjer med andre planer. Det går litt på viljen. Selv kunne jeg hatt det hver uke. Andre sier at da kommer de ikke gjennom personlig pronomen.”*

Samarbeidet med SFO har gitt elevene som har deltatt gode tilbud, og elevene har hatt mye glede av kulturaktivitetene. Nesodden kulturskole som har hatt et omfattende SFO-samarbeid har gode erfaringer med samarbeidet, men andre steder er erfaringene med SFO-samarbeidet noe delte. Et poeng som har vært nevnt, er at noen SFO-er har så tett program allerede at det er vanskelig å rydde plass til kulturaktiviteter i tillegg. Siden SFO ikke har noen forpliktelser til å ha kulturaktiviteter innenfor sin ramme, har dessuten noen informanter erfart at det er vanskelig å få forankret denne type aktivitet både hos SFO-leder og blant de andre ansatte. Prosjektlederne fra kulturskolene synes det har vært krevende å drive prosjektet når det ikke tilrettelegges godt nok for det fra SFO sin side. Noen har også erfart at en utfordring i SFO-prosjekter er hvor frivillig det skal være å delta, noen av elevene har ikke lyst, og de har derfor ikke fått prosjektet til å fungere. Andre prosjekter har understreket at det ikke skulle være påmelding fordi det var et viktig poeng at alle skulle med, også de som i utgangspunktet er uinteresserte.

I prosjektene som inkluderer skoler og SFO snakker alle varmt om hvilken opplevelse elevene får av aktivitetene. I for eksempel instrumentopplæringen/korpssamarbeidet i Bergen ser både kulturskole- og grunnskolelærere at barn med lærevansker eller tilpasningsproblemer kan mestre et instrument og få stor glede av dette. Mestringsfølelsen kan også dras nytte av videre, i andre fag. Andre erfaringer:

Det å gi barn i grunnskolen et sånt tilbud, du gir dem en kompetanse til å uttrykke seg. Det treffer kanskje andre barn enn de tradisjonelle uttrykksformene i skolen gjør.

Å opptre og å stå på en scene er utviklende for alle, elevene har stor glede av det og enkelte elever som finner seg dårlig til rette på skolen i andre fag kan blomstre veldig opp i slik undervisning.

Samarbeid med andre kulturskoler

To av prosjektene er organisert som samarbeidsprosjekter mellom flere kulturskoler, i tillegg inngår flere kulturskoler i prosjektet til Kulturlauget i Møre og Romsdal. Samarbeidet disse kulturskolene imellom ser ut til å ha fungert greit, men kulturskolene har få ressurser og partene har ikke kunnet møtes så mye som de kanskje hadde ønsket. I ytterligere to prosjekter var det planlagt samarbeid mellom flere kulturskoler, men dette falt bort da prosjektene startet opp, ett sted på grunn av ressursmangel og et annet sted på grunn av for svak planlegging.

Samarbeid med andre aktører

Ni av de nasjonale prosjektene har samarbeid med andre aktører som for eksempel Den kulturelle skolesekken (DKS), Ungdommens kulturmonstring(UKM), regionale/lokale teatre, kulturhus eller andre institusjoner.

De prosjektene som har hatt samarbeid med andre aktører på kulturfeltet, synes å ha veldig gode erfaringer. For eksempel har samarbeidet mellom kulturskolen og Kilden kulturhus i Kristiansand vært vellykket for begge parter. Kilden har stilt med kompetanse, lærerkrefter og utstyr uten at dette har medført kostnader for kulturskolen. Samtidig har kulturskolens initiativ gjort at interessen for sceneteknikk øker blant ungdom, noe som på sikt kan være nyttig når Kilden skal rekruttere. Også Sandnes kulturskoles samarbeid med Aftenbladet har vært til stor hjelp i prosjektet. Avisen har viet mye tid til prosjektet og sponset med blant annet premier. Samtidig har kulturskolen og avisen en felles interesse av at det settes fokus på kreativ skriving blant unge i regionen. Der hvor kulturskolen har innledet samarbeid med andre aktører som har egen interesse av prosjektets målsetting, har samarbeidet fungert veldig bra.

Suksesskriterier

Er det noen fellestrekk ved hva som har gjort at prosjektene har vært vellykkede?

Flere informanter peker på god planlegging som en suksessfaktor. Det å prøve å ta høyde for alle utfordringer som kan oppstå i løpet av prosjektet er særlig viktig når aktivitetene skjer utenfor kulturskolens vanlige arena. Teaterprosjektet i Larvik ble for eksempel forsinket fordi prosjektet måtte tilpasses grunnskolens planer. Scene- og formidlingsprosjektet ved Time kulturskole har erfart at de burde planlagt prosjektet bedre. Samtidig peker Kristiansand kulturskole, som har et liknende prosjekt som Time, på at en suksessfaktor var at fagplanen ble til underveis, på deltakernes premisser, og ikke var strengt planlagt i forkant. Flere nevner at fleksibilitet i prosjektet er viktig, slik at det kan tilpasses målgruppa.

Videre sier mange, og spesielt de som har hatt samarbeid med grunnskolen, at dialogen med samarbeidspartnere er vesentlig for å oppnå suksess. Det er viktig å ha god dialog i forkant av aktivitetene for å avklare ansvarsfordeling og gi god informasjon om hva prosjektet vil innebære. Hva forventes av kulturskolen, skolen, elevene selv? Informasjonsbrosjyrer eller enkle skriv som minner samarbeidspartnerne på hva som skal skje og hva som må forberedes kan også være til hjelp. Noen understreker at kulturskolene må være gode selgere, de må begrunne overfor skolene hvorfor de skal bruke tid på kulturaktivitet. Dette vil bli lettere etter det første året, da har man konkrete resultater og referanser å vise til. Skolene har også noe kjennskap til prosjektet allerede.

Noen av kulturskolene er organisert under kulturavdelingen i kommunen, mens andre ligger under skoleavdelingen. De som ligger under skolejefen fremhevet dette som en viktig faktor når det gjaldt å initiere samarbeid med skolene. Som følge av organiseringen har de treffpunkter og nettverk med rektorene i grunnskolen som er gunstig for samarbeid på tvers. Dette gjelder blant annet på Nesodden og i Elverum.

Dialogen med andre typer samarbeidspartnere er også viktig. Både kulturskolen og samarbeidspartnerne må vise fleksibilitet. Det er en stor fordel at samarbeidspartnerne opplever prosjektet som interessant og noe de ønsker å bidra til. Samarbeidsmodeller der den andre parten har hatt stor egeninteresse av prosjektet og vært motivert til å bruke tid og kunnskap ser ut til å ha gitt spesielt mye tilbake til prosjektene.

I mange av prosjektene avhenger suksessen også av de involvertes personlige engasjement. Kulturskolerektorene må våge å satse utenfor kjernevirksomheten og ha tro på at det gir noe igjen til kulturskolen. Prosjektledere og andre involverte må ta i bruk nettverket sitt. Og alle involverte, både fra kulturskolen og samarbeidspartnere, må ha vilje til å få prosjektet gjennomført. Et av prosjektene i Bergen, hvor det ble gjennomført instrumentopplæring over samme lest ved fire ulike barneskoler, demonstrerer dette: Ved en av skolene var både ledelse og lærere veldig positive til prosjektet i utgangspunktet. Her var det få problemer knyttet til den praktiske gjennomføringen, og både elever og lærere var veldig positive i sine tilbakemeldinger.

Betydning for lokalmiljøet

Mange av prosjektene har hatt betydning for lokalmiljøet ved at mange av kommunens innbyggere har fått innsikt i hvilke aktiviteter kulturskolen har, gjennom egen eller elevenes deltakelse, eller gjennom å se forestillinger som prosjektet har resultert i. Mange av kulturskolene opplever at prosjektet de har utviklet har vært med på å synliggjøre kulturskolen, og at innbyggerne i mange kommuner er veldig stolte av kulturskolen "sin". Enkelte prosjekter som for eksempel det internasjonale prosjektet i Ås har bidratt til bedre integrering av innvandrere i lokalmiljøet. De har erfart at samarbeidet har gjort noe med hele kommunen. Vår gate-prosjektet i Bergen bruker lokale ressurser og lokal tilknytning som del av sine arrangementer. Dette er blitt godt mottatt både ved skolene og i lokalmiljøet.

Kompetanseoverføring/overføringsverdi til andre kulturskoler

Alle de nasjonale prosjektene kan i prinsippet overføres til andre kommuner/kulturskoler. Det er ulikt hvor aktive kulturskolene selv har vært for å overføre kompetanse fra prosjektene til andre kulturskoler.

Norsk kulturskoleråd Møre og Romsdal prøver å ha løpende kompetanseoverføring til de andre kulturskolene i fylket, de informerer om prosjektet og prøver å vise hva som skal til for å starte liknende verksteder i andre kommuner. I prosjektet har de satset på kortreiste kulturverksteder, derfor er det viktig at flere kulturskoler i regionen blir involvert og kan samarbeide med skoler i sitt nærområde. De prosjektansvarlige mener at denne modellen er en fin måte å vise frem kulturskolen som ressurs- og kompetansesenter på.

I Sandnes var det planlagt å skrive en slags "oppskriftsbok" med erfaringer fra prosjektet, slik at andre kulturskoler kunne kopiere prosjektet. Dette var ikke gjennomført på intervjuetidspunktet. I Bergen hadde prosjektet blitt formidlet i nasjonale samlinger hos Norges musikkorpsforbund, men ikke på formelt vis overfor kulturskolene.

Kor arti'-prosjektet er presentert for skolene gjennom en landsomfattende Kor arti'-turné. Denne presentasjonen har gitt skolene informasjon om prosjektet. Ettersom Kor arti' er landsekkende er det ikke aktuelt å overføre prosjektet til andre kulturskoler.

De fleste av prosjektene har hatt lite formell kompetanseoverføring til andre kommuner/kulturskoler, men de fleste har informert om prosjektet i distriktsmøter med andre kulturskoler og lignende. Samtlige prosjekter var positive til å bidra med erfaringsdeling hvis det skulle bli aktuelt. Flere påpekte imidlertid at erfaringsspredning ikke ligger i mandatet til de nasjonale prosjektene. Å drive kompetanseoverføring kan ikke bare handle om idealisme, det kreves midler til å gjøre dette.

Betydningen av å være nasjonalt prosjekt

Informantene hadde alle deltatt på en oppstartkonferanse for de nasjonale prosjektene i Drammen, og de hadde fått besøk fra Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS).

NKK har dokumentert alle prosjektene på sine hjemmesider. Det var også planlagt en form for erfaringsspredning mellom prosjektene. Utover dette hadde ingen, slik vi oppfattet det, fått noen spesiell oppfølging. Flere av de vi snakket med mente at det var et savn at det ikke hadde vært mer erfaringsutveksling mellom prosjektene underveis: ”Det er utrolig synd at de ikke benytter seg av det nettverket av nasjonale prosjekter, ligger mye verdifull læring der.” Andre mente det var mer behov for å sørge for at andre kulturskoler fikk informasjon om erfaringer fra de nasjonale prosjektene, enn at de nasjonale prosjektene skulle informere hverandre. Et par prosjekter kunne tenke seg oppfølging og råd om hvordan prosjektet skal kunne drives videre etter at prosjektmidlene tar slutt.

Videre syntes informantene fra kulturskolene det var uklart hva som lå i det å være nasjonalt prosjekt, utover at det var en fjær i hatten. En informant syntes det virket skjerpene å være utvalgt til nasjonalt prosjekt, ”vi prøver å gjøre vårt beste når vi vet at vi blir betraktet.”

Finansiering og videreføring

I 2010 fikk mange av de nasjonale prosjektene tildelt den summen de søkte om, enkelte fikk mindre. I 2011 var det mange som fikk noe mindre enn det de søkte om. De som har fått mindre penger enn de søkte om har måttet omdefinere og nedskalere prosjektene sine noe. Noen har klart å skaffe ekstra midler fra andre hold, eller omdisponert egne kulturskolemidler. De fleste prosjektene har hatt andre medfinansierer som har bidratt med tid, utstyr eller penger.

Alle prosjektene vi var i kontakt med var veldig opptatt av mulighetene for videreføring av prosjektet. Det er store utfordringer knyttet til å videreføre prosjektene uten å få tilført ekstra midler. Det vil derfor sannsynligvis variere i hvor stor grad kulturskolene greier å gjøre bruk av og integrere den kompetansen som er opparbeidet i prosjektperioden i ordinær drift av kulturskolen.

4 Stimuleringstilskuddets betydning og rolle

Alle vi intervjuet fra de nasjonale prosjektene var svært opptatt av stimuleringsstilskuddets rolle i finansieringen av kulturskolens aktiviteter, samt av føringer og innretning på tilskuddet. I spørreundersøkelsene fikk vi også mange tilbakemeldinger om utfordringer knyttet til å finansiere deler av kulturskolens virksomhet via prosjektmidler.

Mange gir uttrykk for at tilskuddet har en positiv funksjon ved å bidra til at de kan utvikle nye prosjekter og at midlene fører til større mangfold av aktiviteter. Det er likevel mange som er kritiske til ordningen fordi de mener at en slik tilskuddsordning ikke bidrar til å sikre driften av kulturskolene. Nedenfor refererer vi hvordan respondenter og intervjuobjekter ser på stimuleringsstilskuddets rolle.

Behov for stimuleringsmidler

Det positive ved ordningen er at den stimulerer til utvikling av nye prosjekter, og det gir ifølge informantene muligheter som kulturskolen ikke har innenfor eget budsjett. I presentasjonen av de nasjonale prosjektene viste vi hvilken betydning tilskuddet hadde hatt for å starte nye prosjekter. Noen av kommentarene i spørreundersøkelsen var:

Stimuleringstilskudd er en viktig faktor for mangfoldet i kulturlivet, spesielt i distriktene der man har problemer med å finne tilfredsstillende kompetanse innen ulike kunstformer.

(Fortsett med slike stimulerende tilskudd). Det stimulerer kreativiteten og gir kraft til nyskaping og konstruktiv utvikling.

Vi gleder oss til å slutføre prosjektet vårt, allerede nå vet vi at det har hatt store positive ringvirkninger!

Det er en flott ting som gjør at vi kan utvikle oss til det beste for de barn og unge vi er til for!

Det oppleves som oppmuntrende og positivt å få midler, og flere uttrykker at stimuleringsstilskuddet bidrar til et større mangfold i kulturlivet.

Stimuleringstilskuddet og kulturskolens utfordringer

Mange opplever imidlertid at stimuleringsstilskuddet ikke svarer på de utfordringene som kulturskolene har. Mange kulturskoler strever med å finansiere driften, de opplever ofte at kommuneøkonomien er trang og de har lange ventelister med elever som ønsker å delta på ulike undervisningstilbud. Det er behov for stimuleringsstilskudd, men det er også behov for øremerkede tilskudd til drift. Noen mener de heller burde få midler til å redusere ventelistene enn til å lage nye prosjekter. Disse synspunktene ble uttrykt både i intervjuene og i spørreundersøkelsen:

Summen må økes. Midlene bør deles i prosjekttilskudd og et generelt stimuleringsstilskudd til kommuner som ivaretar sin forpliktelse.

Disse midlene skulle vært fordelt etter en nøkkel til den enkelte kommune etter en fordelingsnøkkel. Da hadde dette vært stimuleringsstilskudd. Nå er dette utviklingsmidler som det kan søkes på.

Det burde heller vært et forutsigbart stimuleringsstilskudd til kulturskoler/kommuner som opprettholder drifta på et rimelig nivå.

Stimuleringstilskudd er bra for å utprøve nye modeller og prosjekter, men hjelper ikke på ventelister og kommunens økonomiske begrensninger for å gi et fullverdig tilbud for en rimelig sum til alle som ønsker det

En tilbakemelding er at stimuleringsstilskuddet prioriterer prosjekter som ligger utenfor kulturskolens kjerneområde. Ettersom kommuneøkonomien ofte er trang er det vanskelig å få tiltakene over på drift.

Stimuleringsmidlene har vært av stor betydning for å kunne prøve ut nye prosjekter og videreutvikle kulturskolen. Det er imidlertid to store utfordringer i etterkant: Knappe kommunale ressurser gir liten mulighet til å videreføre prosjektet. Og: midlene fører ikke til kortere ventelister i kulturskolen, tvert imot. Prosjektet fører til økt interesse for kulturskolen, og det vi tilbyr på ettermiddags og kveldstid.

Flere informanter understreker at prosjekter rettet mot grunnskolen eller som på andre måter når nye grupper barn og unge skaper interesse for kulturskolen og får som konsekvens ventelister. Det gis ikke en tilsvarende pott med midler for å ivareta den økte interessen for kultur på lengre sikt: Nye prosjekter fører til at enda flere ønsker å melde seg på kulturskolene og ventelistene blir desto lengre. Sitatene under illustrerer også dette:

Samarbeid med grunnskolen, det å få et helt nytt prosjekt inn, det skaper noen behov etter hvert. Hvordan tar vi det videre? Vi er interessert i et bredt tilbud, men det er vanskelig å finne ut av hva det skal gå på bekostning av.

Det styrker ikke kulturskolens kjernevirksomhet, gir ikke løft til kulturskolen – det gir kulturskolen ekstraoppgaver

Rekruttering av kompetente lærere er en annen utfordring som særlig gjelder for mindre kulturskoler. Det var litt ulike syn på hvordan stimuleringsstilskuddet påvirket denne problemstillingen. Noen av informantene mener at det fører til ytterligere flere små stillingsandeler i kulturskolen, i tillegg er stillingene tidsbegrenset fordi de er finansiert av prosjektmidler. Det skaper uro blant lærerne, og er ikke gunstig på sikt.

Du får ikke søkere til en 20 prosent stilling i småkommunene. Da må vi gå på en regionsatsing. Kanskje 2-3 regioner kan gå sammen om å etablere et tilbud.

Det er viktig med stimuleringsmidler og de er ofte eneste muligheten vi har til å prøve ut nye ting. Men utfordringen til mange kulturskolen er at rammene reduseres på kjernevirksomheten og samtidig som vi får prosjektmidler. Dette skaper noen personalutfordringer.

Andre mente at stimuleringsstilskuddet kunne bidra til å skape større stillingsandeler i småkommuner ved at stimuleringsstilskuddet finansier for eksempel en halv stilling og kommunen resten. I et av de nasjonale prosjektene er det opprettet kombinerte stillinger slik at samme lærer kan undervise både på kulturskolen, grunnskolen og SFO.

Kriterier

Flere nevner også at kriteriene for å få stimuleringsmidler burde vært videre og at midlene i større grad kunne brukes slik kulturskolene selv ønsker det.

Alle kulturskoler er veldig forskjellige, ambisjonene fra nasjonalt nivå er for høye. Alle kan ikke ta i bruk stimuleringsstilskuddet i forhold til det stadiet man er på

[...] Men jeg stusser over at kriteriene ikke er tilrettelagt det faktiske behovet, mer preget av en politisk holdning til hvordan kulturskolen skal utvikle seg.

Områdene man kan søke støtte til varierer veldig. Det ene året er det inkludering av minoriteter, det neste året er det noe annet.

Flere er kritiske til at tilskuddsordningen i så stor grad er rettet mot å øke samarbeidet med SFO og skolen:

Ordningen er altfor rettet mot samarbeid med SFO/grunnskolen med mer. Den store utfordringen til kulturskolene er at vi har større etterspørsel til instrumentalopplæringen enn vi kan dekke. Aktiviteter i skoletiden/SFO skaper bare større interesse og lengre

ventelister. Stimuleringskuddene bør gå til det formålet kommunen har behov for lokalt.

Den rødgrønne regjeringen har innført beskjedne stimuleringskudd (40 mill = ½ idrettshall), men føringene tyder på at det er SFO som skal fylles med innhold.

Det er for stor fokusering på kulturskolevirksomhet og SFO. Selv om dette er viktig er det også mange andre områder som trengs å utvikles i kulturskolene.

Stimuleringskuddene slik de er innrettet, fører helst til utvikling av SFO og andre instanser. Vi driver en skole og er ikke et fritidstilbud der vi må "finne på nye prosjekt"

Noen informanter har nevnt at samarbeid med SFO ikke tjener målsettingen, man treffer ikke minoritetene som man gjerne vil nå ut til ved å gå inn i SFO med aktiviteter. Mange av elevene man ønsker å nå, går ikke i SFO. Det påpekes at det i noen tilfeller bare er rundt 20 prosent av innvandrelevnene som går på SFO. Noen påpeker også at elevene som går i SFO er for unge, fordi deres kulturskole først og fremst har tilbud til elever fra fjerde trinn og oppover.

Noen av informantene har synspunkter på hvordan midlene burde vært innrettet:

Det burde oppfordres mer til regionalt samarbeid, det gir bedre utnyttelse av de 40 millionene

Ulike forutsetninger for å utarbeide søknader

I spørreundersøkelsen kommenterte flere at det tar uforholdsmessig mye tid å skrive søknader, og at det får uheldige konsekvenser at noen er flinkere til å utforme søknader enn andre:

Dersom man i dag ikke får tilslag på søknaden har man brukt uforholdsviss mye tid på søknad som ikke fører til aktivitet.

Noen har allergi mot å skrive søknader, det tar for mye tid i forhold til uttelling. Hvis du får 75 prosent av omsøkt beløp, da må du bearbeide prosjektet. Det tar tid.

Ordningen fører til et a-lag og b-lag. Med fortrinn for de som har ressurser og kompetanse til å søke.

Noen opplever også at fordelingen av midler er skjev. Noen prosjekter får store summer, mens andre blir halvert i forhold til søknad. Det påpekes at godt gjennomarbeidede prosjekter ikke kan skjæres ned uten å bli skadelidende.

Jeg stusser over at vi har fått halvert beløpet i forhold til hva vi søkte om. Når man søker har man jo en idé om hvordan det skal være, så må vi planlegge alt om igjen. Vi er jo i utgangspunktet nøkterne. Da er det bedre at noen får full pott og andre avslag. De kan ikke være greie med alle.

Manglende forutsigbarhet og stabilitet med prosjektmidler

Det er flere som har innvendt at det blir for lite forutsigbarhet med prosjektmidler. Det er utfordrende både i forhold til ansettelse og kompetanse i kulturskolen og for deltakere. Flere synes også at ett år er for kort tid til å gjennomføre utviklingsprosjekter.

Det er uheldig for deltakerne:

Gruppene som er prioritert i årets søknader er sårbare. Det er på grensen til uansvarlig å gi dem noe – og så bare forsvinne.

Uforutsigbart, vet ikke om en får støtte neste år. Det er vanskelig å forklare til fornøyde elever

Det er uheldig for kompetansen i kulturskolene og kan slite på de ansatte:

Vi bygger opp kompetanse, det er langsiktig arbeid. Men hva om midlene forsvinner om et år?

Det er fint med stimulering, men det drar i gang prosjekter som må legges ned, og da sitter vi igjen uten folkene og kompetansen. Vi har masse investert tid og innsats uten egentlig gevinst

Det er spennende og utviklende for vår skole å bruke tid og tankekraft på å skape nytt, men over tid er det for krevende å ikke ha ressurstilgangen forutsigbar som en del av våre budsjetter. Den vanskeligste delen med store nye prosjekter er å dimensjonere styring/administrasjon av disse, og det vil i perioder knekke tiltakslysten hos ansatte. Arbeidstrykket blir for stort. Så i en ideell kulturskoleverden ville vi foretrekke faste tilskudd som gjorde oss i stand til bedre styring av prosjekter og arbeid over tid.

Mange er opptatt av at å få midler for ett år er for kort tidsrom. Det tar lenger tid å utvikle nye prosjekter:

Hvis det foregår over litt tid blir det mer som en aktivitet, ikke kjapt inn og kjapt ut igjen. Utfordringen er å få kontinuitet.

Det er viktig at nyskappingsprosjekter og modellutprøvinger får flere års utprøvingstid, selv om det er praktisk med årlige tildelinger. Evalueringer underveis, endringer, nye utprøvningsmodeller og åpenhet for nye samarbeidspartnere er viktig for å finne gode løsninger

Ordningen med stimuleringsstilskudd er svært viktig, men utviklingsprosjekter krever lengre perspektiv enn ett år. Derfor imøteser vi mulighet til å kunne søke videre midler i 2013. Kanskje kunne det vært en større forutsigbarhet for prosjektet dersom man hadde fått sterkere signaler om mulighet til forlengelse ut over ett år

Dagens ordning bidrar til at fine prosjekt kommer opp som såpebobler, men når tilskuddet er slutt sprekker bobla, og aktiviteten blir borte. Dette gjør det også vanskelig å knytte gode folk til seg i prosjekt utenfor fagområder kulturskolen allerede har.

Søknad og tidspunkter

Flere synes at søknadsfristen skulle vært tidligere. Det er vanskelig å planlegge et stort prosjekt og ikke vite om de blir tildelt midler før i løpet av sommeren. Dette gjelder særlig prosjekter med skolen som samarbeidspartner. Mange av prosjektene har måttet be om å overføre prosjektmidlene til året etter fordi det ikke har vært nok tid til å planlegge.

Vi får svar på søknaden sent, stillingen finnes ikke før til høsten, vi kan ikke bruke tid på planlegging før midlene er der. Det gjør at vi kommer sent i gang. Spesielt utfordrende med tanke på samarbeid med skole, semesteret er ofte planlagt lenge før vi kommer inn i bildet.

Det er for kort tidsfrist mellom tilsagn og gjennomføring. Det medfører at prosjektstart blir ett år etter tilskuddet blir tildelt. Søknadsfrist burde vært i januar med tildeling i februar. Da vil prosjektet kunne starte ved skolestart samme år. Slik det er nå så ligger vi et år på etterskudd for å ha nok tid til planlegging med samarbeidspartnere. Dette gjør at det blir uoversiktlig og at for vårt vedkommende og kan får utfordringer med å flytte mottatt utviklingsmidler til neste kalenderår.

Tildelingen bør være klar 1. mai slik at tildelte midler sammen med ordinære ressurser kan gi synergi effekter.

Oppsummering

Både informantene vi intervjuet og respondentene som besvarte spørreundersøkelsene var opptatt av stimuleringsstilskuddets rolle i finansiering av kulturskolens aktiviteter. Mange gir uttrykk for at ordningen stimulerer til utvikling av nye prosjekter og at midlene fører til større mangfold av aktiviteter. Det oppleves som oppmuntrende å få denne type midler. Samtidig er mange opptatt av at stimuleringsstilskuddet ikke svarer på de utfordringene som kulturskolene har. Mange kulturskoler strever med å finansiere driften, de opplever ofte at kommuneøkonomien er trang, og de har lange ventelister med elever som ønsker å delta på

ulike undervisningstilbud. Det er behov for stimuleringsstilskudd, men det er også behov for øremerkede tilskudd til drift. Flere uttrykker dessuten at prosjekter rettet mot å nå nye elevgrupper skaper mer interesse for kulturskolen og fører til enda lengre ventelister.

Flere nevner at kriteriene burde være videre slik at midlene i større grad kunne brukes slik kulturskolen selv ønsker det. Noen er kritiske til at tilskuddsordningen i så stor grad er rettet mot å øke samarbeidet med SFO og skolen fordi de mener at det mange andre områder i kulturskolen som trenger utvikling. Det påpekes også at det er en del elever som ikke går på SFO.

Mange påpeker at prosjektmidler gir lite forutsigbarhet. Det er utfordrende for ansettelser og kompetanse i kulturskolen og for deltakerne. Det er også mange som mener at å få midler for ett år er for kort tid til å utvikle et prosjekt. Et gjentakende synspunkt er dessuten ønske om å få tildelt midlene tidligere på året, det vil gjøre det enklere å planlegge større prosjekter og spesielt vil det gjøre samarbeidet med grunnskolen enklere. Noen mener dessuten at det tar uforholdsmessig mye tid å skrive søknader på prosjektmidler i forhold til hvilken uttelling det gir.

5 Referanser - informanter

BERGEN

Rektor Bergen kulturskole
Fire lærere Bergen kulturskole
Prosjektleder, Norges musikkorpsforbund
Kunstner tilknyttet Vår Gate
Lærer Møhlenpris skole
Lærer Bjørndalsskogen skole
www.spilleglede.no

KRISTIANSAND

Prosjektledere
Kilden dialog
Tekniker Kilden
Kulturdirektør Kristiansand kommune
Kulturskolens uke, juni 2012

NORSK KULTURSKOLERÅD - MØRE OG ROMSDAL

Kulturskolekonsulent, Norsk kulturskoleråd Møre og Romsdal
Prosjektleder
To lærere kulturskolen Sula
Rektor kulturskolen Sula
Lærer, Fiskerstrand skole
Kulturkontakt, Fiskerstrand skole
Leder kulturenheten Sula kommune
Animasjonsverksted ved Fiskerstrand skole 25. september 2012

SANDNES

Prosjektleder

TIME

Rektor kulturskolen
Prosjektleder

SKIEN

Rektor kulturskolen

NESODDEN

Rektor kulturskolen

ÅS

Rektor kulturskolen
Prosjektleder
Lærer i grunnskolen

Lærer i voksenopplæringen

Leder for asylmottak

Beboere ved asylmottak

ELVERUM

Rektor ved kulturskolen

Prosjektleder

Lærer i grunnskolen

Leder for skoleavdelingen i kommunen

LARVIK

Prosjektleder

NORSK KULTURSKOLERÅD

Kor Arti' prosjektleder